

Goñerrin aurkitutako testuak (VI)

FRANTZISKO ONDARRA*

Aldizkari honetan¹ eman ditugu argitara Goñerrin aurkitutako zenbait testu, eta orain beste hiru eransten ditugu. Denak, beste zenbaitekin, bilduma bat egiten dute, bertan oraingoek 7.saila² osatzen dutela.

TESTUAK

Predikuak dira eta lau orriko paper multzotan daude, multzo bakoitzak testu bat dakarrela. Esker eta eskuinean ez dago bazterrik, dena dago testuak beterik. Paper neurrial hauek dira: 215 mm. luze eta 155 zabal. Ez dira hariz josiak izan. Ur marka hauek ikusten ditugu:

Hiru testuetan I FARGVES / NAVARRE.

2.ean, horretaz gainera, hiru zirkulu bata bestearen gainean, goikoaren barruan gurutze bat eta beste bat gainean, zirkuluen ezker eta eskuin esku antzeko irudiak eta FIN ta 1741 (-1 ote?).

3.ean 2.ean dagoenaren antzeko bat, baina bigarren gurutzea baino gorago koroa antzeko irudia liliori eta guzti. Zirkukuen ezker eta eskuin, 2.ean bezala.

* Euskaltzaindia.

1. ONDARRA, Frantzisko, 1989: "Goñerrin aurkitutako sei euskal testu (1743-1753), *FLV XXI*, 53 (1989), 97-144; idem 1990: "Goñerrin aurkitutako lau euskal testu (XVIII. m.)", *FLV XXII*, 55 (1990), 73-121; idem 1991: "Goñerrin aurkitutako beste sei testu", *FLV XXIII*, 57 (1991), 131-168; idem 1992: "Goñerrin aurkitutako testuak (IV)", *FLV XXIV*, 59 (1992), 297-333.

2. ONDARRA, Frantzisko, 1981: "Goñibarko euskara XVIII. mendeko semoietan", *Euskera XXVI* (1981-1), 349-365. Ik. 354 or.; idem 1981 b: "Polikarpo Aitak zituen euskal esku-idatzi zaharren aurkezpena", *Euskera XXVI* (1981-2), 633-649. Ik. 646.

NORK, NOIZ ETA NON

Egilea parrokuren bat izan daiteke. Irakurri hitz hauek: “Arquituco da yor Eliza ontan, ta nere puebloan daus errandezaqueenic, edo beaza gorazaqueenic Jangoico omnipotentearen contra?”. Nafarroako herriren batean izan ziren emanak, darabilen euskara bertako bait da. XVIII. mendeko laugarren hamarkadadoak izan daitezke, ur marka eta grafiazko –Ik. *Grafia* atala– zenbait gauza hartzen ditugula kontuan, *dramagu* adizkia ahaztu gabe. 1825 urtean berriz predikatua 1. testua.

HIZKUNTZAREN INGURUAN

Grafia

Bokaletan, *v-* idatzi ohi du hitz hasieran *u-*ren ordez, eta hori bera gertatzen da zenbait aldiz diptongoaren bigarren osagaia denean: “vsatu” 1,4,1, “avllido” 2,1,1.

Kontsonanteetan, zenbait aldiz *-ti-* ikusi dugu, *-zi-* espero denean: “confirmatio” 3,4,2, “actione” 2,3,3, eta bost bat aldiz *ca*, *cu* aurkitu dugu *za*, *zu*-ren partez –beharbada zedilarekin³ zer ikusirik baduela–: “icandu” 3,4,1, “permitteducuen” 2,4,3.

Laburpenak ugari dira, batez ere silaba itxiko bokala galtzen dela, *bokala* -n kontsonantea desagertzen direla, hasierako *con-* silaba eta bukaerako *-an*, *-en*, *-in* zeinu bakar batekin adierazten direla.

Fonetika

Bokaletan, zenbait gauza gertatzen dira, ez ordea sistematikoki, baizik noizean behin bakarrik. Hola, aurki daitezke *ai* eta *ei* diptongoak *ei* eta *ai* bilakaturik: “orei”, “gueicen” ‘gaitezen’ –ik. *Hiztegia* eta *Adizkitegia* atalak–, “dayes”, “Galdain”; *eu* berriz *au* bihurturik: “zaure” ‘zeure’, “zaude” ‘zeuden’; *ia* eta *ua* azkenik *ie* eta *ue* eginik: “mies” 1,1,2, “zeuquete” ‘zeukaten’ 1,6,2.

Kontsonanteetan, hitz amaieran *-s* da ia beti: “agos” 1,1,2, eta zenbait hitzetan bokal elisioa gertatzen da: “atra”, “dramagu”, “drecho”, “obrena”, baina “liburu”.

Morfologia

Deklinabidea. Ergatibo plurala gehienetan *-ek* da: “discipuloec” 3,4,1; datibo plurala *-egi* da gehienetan: “lagunegui” 1,2,1; soziatiboa berriz *-ki*: “andiequi” 1,1,2, behin ikusi dugula *-kin*: “onequin” 2,3,3; inesiboan honako hau aurkitu dugu: “gañen” –ik. *Hiztegia*–.

Erakusleak hauek dira: *au*, *onek*, *ontan*, *abek* eta *ebek*; *ori*, *orrek*, *ortako*, *oiek*; *ura*, *arrek*, *aiek* –ik. *Hiztegia*–.

3. Egia esan, aipatu dugun gertakaria bakarrik aurkitu dugu *icandu* eta *cuen* adizkiekin, eta horiek askoz maizago ageri dira *izandu* eta *zuen(n)* idatzirik.

Izenordain pertsonalak honela dira: *ni, nere, neure, ene; zu, zure, zeure/zaure, zutas; gu, gure, guren* (sic *-n*), *gaurok, gauren; zuek, zuen, zen, zeuren/zaure* (sic *-e*) –ik. *Hiztegia*–.

Aditza. Iraganaldian beti galtzen da bukaerako *-n* kontsonantea: *zego, zequio, cigu*; geroaldia tajutzeko *-en* erabiltzen da *-n* bukaeradun aditzetan: *izanzen, erranen, errain, egoin* –ik. *Adizkitegia*–.

Sintaxia

Noizean behin ematen dira fenomeno hauek: genitiboa atzetik, hala nola “*fede arrena*” 2,3,2; adjetiboa atzetik: “*andrebat piadosa*” 3,3,2; deklinabideko marka errepikaturik: “*Maestruari soberanoari*” 2,4,1; biak batean, hots, deklinabideko marka errepikaturik eta genitiboa atzetik: “*aborrecimenturic ... becatuarenic* 3,6. Ik. beste egitura hauek ere: “*beneficioavec guciac*” 1,5,1; “*cer becatari izan beardu munduan, vtzitzen duena gueroco?*” 3,5.

Hiztegia

Ez dugu aurkitu Larramendiren aztarnarik. Bestalde, atal honetan aipatzen ditugun berbak oso ezagun diren hitzen aldaera eta sinonimoak besterik ez dira. Hona hemen: *aniz, arkindu, aurrean, bekatari/bekatore, bekela/bezala/bezela, edeki* ‘kendu’, *eramo, erren* ‘arantza’, *fite, geago, idugil/rugi* ‘eduki, isigin/itsi-*gilitzagi* ‘irazeki’, *opatu* ‘aurkitu’, *oian* ‘mendi’ eta *oreitu* ‘oroitu’.

Adizkitegia

Mendebaleko euskalkietako fenomenoren bat ageri da, eta hau da: “*garan*”, “*garala*”, baina “*garen*”, “*dirala*”, “*ninzala*”. Ik. ere “*dramagu*”, *dauken* ‘izan dezan’, *dezazkik*, ‘ditzakek’ eta *zekio* ‘zitzaion’.

GURE LANA

Orrialdeak guk zenbatuak dira, zenbaturik gabe zeudelarik. Paragraforen bat guk antolatua izan da, batez ere latinezko hasiera pasarteren bat dagoenean.

Laburturik dauden hitzak deslaburtu egin ditugu eta guk sartutako hizkiak kortxete barruan eman. Latinezkoetan dauden laburpenak ere deslaburtu egin ditugu, baina kortxeterik erabili gabe. Latinezkoetan ageri diren okerrak zuzendu egin ditugu eta orrialde pelo oharretako batean zuzenketa guzien berri eman.

Hiztegia atalean ez ditugu sartu hitz guziak, *Adizkitegia* atalean ordea adizki guziak sartzen saiatu gara.

Laburdurak: a. aditza, ad. adberbioa, adj. adjetiboa, d. determinatzailea, gzt. gztelaniaz, i. izena, ik. ikus, ing. ingelesez, io. izenordaina, j. juntagai-lua, lat. latinez, p. posposizioa.

1. TESTUA

QUIS¹ EX VOBIS ARGUET ME DE PECCATO? SI VERITATEM DICO VOBIS QUARE NON CREDITIS MIHI?² JOANNIS CAP. 8

(1825/26)
 Quis ex vobis arguet me de peccato? si veritatem dico vobis quare non creditis mihi?
 Joannis Cap. 8.
 Cer novedade da au, gure beguiac ecust[e]ndutenau, egungo egunean nere catholico fielac elizan: vesticen ditu bere aldare s[a]nduac lutos, estali-cenditu guruze s[a]nduac belo, edo cubierta b[e]lcuqui debecacendu errezu divinoan errandezaten bere Ministroac Gloria Patri, ceñequi alabacen baita

Cer novedade da au, gure beguiac ecust[e]ndutenau, egungo egunean nere catholico fielac elizan: vesticen ditu bere aldare s[a]nduac lutos, estali-cenditu guruze s[a]nduac belo, edo cubierta b[e]lcuqui debecacendu errezu divinoan errandezaten bere Ministroac Gloria Patri, ceñequi alabacen baita

1. Goiko bazterreko ezker zokoon 1825 dio.
 2. Latinezko pasarte honetan zenbait hitz laburturik eskuidatzian (hemendik aurrera E). Hori bera latinezko pasarte gehienetan.

Trintate Jaun poderosoa debecacendu invocadadien³ s[a]nduen int[e]rcesioa, edo medioa egun arte[an] escatu duguna gauren oficioet[an], ta errezu[et]an. Cer da au nere fiela, Cer misterio enzerracendu gure eliza ama s[a]nduar[en] disposicione, eta ordenanza onec? acaso izanenda mostracea gatic, ta eracusteagatic guri bere humeogui sentim[e]ntu eta dolore, ta pena andie artu bearduguna gaur[en] viozean Jesu [Chris]to gur[en]⁴ Jaunar[en] pasio, ta erioze s[a]nduarena, ceinegui emat[e]ndio pr[incip]io eg[ul]ngo egune[an] Eliza ama s[a]nduec; eta Rup[el]rtoc dion bezela, azoco egune[an] egu[i]nzute⁵ Junta, edo [Con]cilio sacrilegoat Judio infle[r]naleayec, non [con]denatu baizute eriozera inocentemente batere culpatic bague, gure Jesus ona s[a]ntidadea bera; Ea bada nere catholicoac⁶. dio Paulinoc, eztitugula sle[nt]itu bear aimb[e]rze Jesusen penac, baicic negar, ta penit[e]ncia eguin beardugula gaur[en] becatues, ta culpes bada gure culpatic dira causa, ta motivo Jesu Christor[en]⁷ pasio, ta eriozearena.

Procuratudu gure eliza ama s[a]nduec garizuma s[a]ndu ont[an] cariño andiequi, becatorea [con]vertitu dadien J[a]n[goi]coar[en]⁸ legue s[a]ndura penit[e]ncia eguindezan bere culpas, becatues, ta ofe[ns]a gucies, aitudituen desengañoequi, ta oyuequi, icust[e]ndu orrengatic, becatorea dagola sorra desengañoetara, eta eztula⁹ [con]vertitu nai, eta ple[r]severatu naiduela reb[e]lde, ta f[e]l[r]te becatuen, eztuela apartatu nai comunicacio charretic andre, edo emacumearen ganic torpezan ta amore desordenatu bate[an] errecen ta abrasacen naiduela egon ta vici estado miserablean eztuela b[e]r[ze]ac restitucioric eguinai bere Javeari, eztuela b[e]r[ze]ac satisfaccio, edo barcatoric escatunai bere proximo lagunari, J[a]ngoicoac manazenduen bezela bere mandam[en]tu s[a]nduen, eziola berceac izuli nai bere proximo lagunari fama edo honrra, cein quendu baicio injustam[en]te murmuracioarequi, eztuela berceac exesoric eguin bear Gulan edatean eta SSatean bar[u]tu¹⁰ bearduela agos ezipadare mies freno a ezar[zen] di[ola]¹⁰ [2] bere mi gaistoari ez duela [maldicioric eguin bear]¹⁰ ez proximo laguneri, eta ez haciendari. eztuela Juram[en]turic van[an], edo guezurrar[en] gañe[an] eguimbear, ezdugula yori gaicic deseatu bear, eta ez amenazatic eguin, eta eztugula escandaloric eman bear ta occasioric proximo lagunegui becatuen erorzeco, Gezurric¹¹ eztugula erran bear, baicic eguia sinceridadearequi. Eta enfin predicatu digu gure Eliza Ama S[a]nduac bapedrac cumplitu bearduela bere obligacioarequi, ta estadoarequi servizazeco J[a]n[goi]coa, ta bere a[nim]a salvaceco, ta gloria emateco J[a]n[goi]coari; icusi-

3. "invoca-" dio, "invoca-" esan beharrean.

4. Normalki "gauren" ageri da.

5. Ia beti *-un* edo *-um* idazten du *eguin* hitzean, hizki horien gainean *i* bokalari dagokion puntua ipuintzen duela.

6. E "catholicoac".

7. Normalki *Christo* laburturik ematen du, bakan-bakan osorik.

8. Ia beti laburturik hitz hau, behin aurkitu dugula hasierako "J[an]-" eta beste behin "Jaun-", eta hiru aldiz erdiko *-goi-* testuan.

9. Hemen "eztula" eta hamar bat hitz beherago "eztuela".

10. Papera hautsirik.

11. "Gezurric".

ric bada Eliza ama s[a]nduec desengaño au manifestacendigu egungo egune[an] aldaretaco señale visibleabequi gaur[en] estadu miserablea, eta ezparimbadire asqui izan ore[i]art[e]co¹² oyuec, ta desengañoec gure bearrietan mellaric eguin eztituztenac, muguitu gaizan siquiera, icust[e]nditugula ceremonia tristeavec gaur[en] veguian aurre[an], penit[e]ntia¹³ eguitera, ta negar eguitera gauren charqueries ta becatues propioes. ala eracusiciote Jerusalengo alabegui Calbarioco oyanera cidoayene[an] guregatic padecicen aimb[e]rze afr[e]nta, aimb[e]rze azote, escarnio ta pena eta vizia ematera arbole batean Guruzebatean; erranciotte gure Jesusec icusizituenean, ceudela lastimaturic arr[en] trabajues. Jerusalengo alabac: negar eguinzaze zaure becatues bada zuen becatuec dire motivo¹⁴ ta Ca[us]a ni orla trataceco izanic ain inocentea, ta batere culpabaguecoa.

Errat[e]ndu bada gure Eliza ama s[a]nduac: nere semeac viozeaco: norc q[ue]nducio Jesu [Chris]to nere Esposoari, eta zuen gucien Aita onari vicia? ezira izandu motivo ta ca[us]a zuen becatuac? eguiada *mortuus est propter scelera nostra* dió Apostol S[a]n Pauloc ilzela gure becatu[en] gatic sob[e]rbia izanduz coronatu zuena gure Jesus erren puntaagudoequi corona ezarciotene[an] buru[an]. Avariciac enclavatu zitue arr[en]¹⁵ escuac Gurucean. lujuriaco becatu ciquiñac betezue arr[en] gorpuza llagas ta eridas azotequi. irac amarratu zue, ta lotu zue arbolebategui: gure embidiac atravesatucio bere vioza Lanza, edo picabatequi; gulasco becatuac emancio edatera ozpin, ta quedarre; perezac zulatucizquio ilze gogorrequi oiñ bedeiquetuayec. Eguite[nd]ugun¹⁶ becatu grave, edo mortale gucietan, errat[e]ndu Apostoloac, izulzendugula guru[ce] batean t[orm]entacera¹⁷ [Chris]to gure Redemptorea. *rursum crucifigentes*.

[3] Orr[en]gatic errat[e]ndu [Chris]tor[en] Mag[es]tadeac egungo evangelio s[a]nduan probacenduela, ta manifestacenduela bere inocencia, eta padedicen badu gustoso ta borondate osoarequi aimb[e]rze pena, eta eriozea eztela bere becatuengatic, baicic gure culpeengatic, ceñec ocasionatu baizue. Errat[e]ndiote fariseoegui. Nor arquinducoda¹⁸ zuen¹⁹ ertean edo compañian ni reprenditu, edo convencitu nazaquena becatu eguindutela, edo quebrantatututela J[a]n[goi]coar[en] leguea, Aita Et[er]noar[en] leguea? Cergatic eznauze siñestacen, predicacen baizet eguia[?] J[a]ngoicoarena²⁰ denac, errat[e]ndu Maestru Soberanoac, aicenditu frutu ta provechuarequi nere izac, eta orren-

12. Normalki "orai" edo "orei" ageri da. Hemen bukaerako -i gabe, okerrez edo. Ik. 2. testuko 37. oharra.

13. Horrela dio: "penit[e]ntia".

14. "motivo" edo ematen du dagoela, baina hurrengo paragrafoaren hasieran "motivo ta ca[us]a" dago.

15. Zazpi bat hitz beherago "arr[en]".

16. E "eguizten" irakurtzen dugu, laburtua deslaburturik.

17. Papera hautsirik.

18. E. "arquinduco-", laburgailua gainean.

19. E "zuer".

20. Erdiko -goi- laburtu gabe.

gatic zuec eztituze²¹ aicen cerengatic eztuzen izan nai J[a]n[goi]coar[en] hu-meac, baicic diabruarenac. *qui ex Deo est verba Dei audit. &^a*.

Discurrizagun nere fielac aprovechatu garaden garizuma s[a]nduont[an] de-sengañoequi apartatu garaden ocasiotic becatutic t[ol]rpeza, edo amore desorde-natutic, eta ezautuco dugu, J[a]ngo[ico]ar[en] humeac, edo Diabruarenac gara-den. Ereguicen²², ta negarra eguiten pintacenditu Erregue Davidec Apostolo S[a]nduec predicacen zuten demboran: *Euntes²³ ibant et flebant*. eta explicacendu Doctore batec textoau ereiten zutela semilla ta Granoa doctrina christianare-na²⁴ baña negar eguit[e]nzutela, icusiric ezutela fruturic atracen cerengatic ayec predicacenzuten g[e]nde ayen viozac zaudela²⁵ lur secoa bequela frutu emateco esperanzaric bague, ta ceudela arria bequela gogorrac. azquene[an] def[e]ndatu-ze gure Jesus farisioen murmuraciotic, ta retiratuze estalicenzela ayen beguieta-tic, eta reparacendu S[a]n Vicente Ferrerac ayen beguietatic sollic apartatuzela, baña ez bere Ama S[antissim]a ganic, ta bere discipuloeganic²⁶. eztadien bada gure Jesus ona retiratu, ta apar[ta]tu gure ganic adiceco gure lastimac ta nega-rrac, sollicitazagun, ta escatuzogun, nere fielac, ezdezagula faltatu bere Ama S[antissim]ar[en] intercesioa ta podorea. Errat[e]ndiogula ave maria.

QUIS EX VOBIS ARGUET ME DE PECCATO. JOANNIS CAP. 8

Nor arquinducoda zuen erte[an] repretituco nauena becatu eguindude-la, eta [con]vencituco nau? Onla nere fielac galdeiten cioten [Chris]to gure Jaunac Fariseoeg[ui] eta modu ont[an] bere[an] galdeit[e]ndu guizon guciei, eta specialquiro christio fiel guciegui: *quis ex vobis arguet me*. Arquincenda yyor²⁷ [4] cargu eguindezaquedenic, nor atrevitucoda ni [con]vencicera *quis convincet?* examinazaze nere vicia, repasatu zaze nere vici modua, errat[e]ncio-te farisioequi, eta icusizaze, arquincen bauze accioneric den chiquienic repre-henditu deitequenic. *disquirite vitam meam* excrivizenzue S[a]n Ciriloc, *verba, et opera mea discutite*. ez da cosa rara, ta maravillaceco, errat[e]ndu S[a]n Grego-rioc, aldu[que]lariquen [Chri]sto gure Red[e]mptoreac obratu ta eguim mara-villa, ta prodigio aniz comprobaceco bere inocencia, ta s[a]ntidadea exponitu dezan probaceco bere vicia bere exay, ta enemigoen examinera, edo Juiciora. ha cer exemploa poderoso²⁸ m[un]ducoendaco²⁹. Eztu vsatu, ta valietu nai

21. Ez dugu ongi ikusten lehenbiziko *z* hori, *s* izan litekeela. Normalki *z* egiten du egi-leak.

22. Ez dugu ongi ikusten bigarren *e* bokala, *a* ere irakurri izan dugula. Bizpahiru lerro beherago *ereiten*.

23. E “Eunten”. Latinezko okerrok ikusi ditugu: “*du*” 5, 2; “*demonium*” 6, 2; “*sagitae*” 6, 2.

24. E “chistianerena”.

25. Hemen “*zaudela*” eta bederatzi bar hitz beherago “*ceudela*”.

26. E “*discipuloeganic*”.

27. Bi *yy*- hasieran.

28. Normalki “*exemplo poderosoa*” espero da.

29. E hiru zatitan partituric: *m[un]duco en daco*.

bere podoreas, baicic naidu sarri arracioar[en] examinara, eracusteco guri nere fielac, nola naurritu bearditugun gaur[en] actioneac³⁰ ta obrac arracioareq[ui] prud[e]ntiarequi³¹, Justiciarequi, eta ez podorearequi, eta magestadearequi. *non dedignatur Dominus ex ratione ostendere peccatorem non esse* baña gure Jaun ta Jaung[oi]coa³²: cer arracio³³, cer argum[en]tuac dacazquique ala mailiciac, nola ignoranciac guizonarenac berorr[en] inocenciar[en] [con]tra beror[en]³⁴ s[a]ntidadear[en] [con]tra, ta berorr[en] saviduri[an] [con]tra. Cer beguic linzeago, ta agudoago barimbadirere embidiarequi arquinduco dute faltaric beror[en] izete[an], ta obret[an].

Gurequi catholicoac minzazenda egungo egun[an] [Chris]to *quis ex vobis*. nor cen arte[an] arquinduco da cargu eguindezaquedenic, nor quejatuco da faltatu zayola bere a[nim]a salvaceco bearduen gauzaric, norc erranendira ni izan ninzala causa, pasaturic passio, ta eriocea mundu gucien salvaceagatic: *quis ex vobis*: O nere Jangoicoa³⁵ iyorquere yorquere³⁶, errat[e]lndu S[a]n Antonio de Paduac ezim errandezaquela eguiarequi, ezim quejatu daitequela, ezim reprendituzaquela Jangoicoaren provid[enci]a *vere nullus*. Verdaderamente yorquere cergatic Jangoicoaren amoreac ezue (vzi)³⁷ gauzaric necesario, ta preciso cenic eguiteco gure provechuendaco, nonta naidugun valiatu arr[en] auxilioequi ta gra[ci]arequi, ta ortaco (vzi) cigu libertadea elegiceco naiduguna *reliquit homines in manu consilij sui*. Aditu bezate nola galdeitenduen Isayasen agos: *quid est quod debui ultra facere vineae meae, et non feci ei?* Cer eguin bearnue gueago guizonarendaco, eta ez³⁸ paitut eguin? Emanio izatea, [con]servatudut ta alimentatudut munduan, humillatu ninza guizon eguitera, pasatu [5] ninza vicia ematera maquillabate[an] arr[en]gatic, sartunue eliz[an] Batayoar[en] medios, esperatu diot. *quid ultra*. eguin bearnue gueago [con]tatuzazquigun Jangoicoaren avisoac ta inspiracioac ya misionet[an], ya enf[er]medadetan, ya proximo lagunaren escarmentuarequi, arr[en] p[er]elsam[en]tuac, arr[en] izac, ta arr[en] [con]seju onac aitudugunac³⁹, exemplo onac vegui[en] aurre[an] irugui ditugunac: guci guciac izanduzira ordenatuec, ta prevenituec⁴⁰ nere provid[enci]a dela causa, ta motivo facilitaceco gueago gure anim[en] salvacioa, *quid ultra*. Cembat peligroetatic apartatu

30. Horrela: "actioneac". Ik. 13. oharra.

31. Horrela: "prudentiarequi".

32. Hemen "Jaung[oi]coa". Ik. 8. oharra.

33. E "aracio".

34. Hemen "beror[en]", berriz ere hola paragrafoaren amaian, baina "berorr[en]" bi aldiz paragrafo honetan bertan.

35. E laburturik. Hemendik aurrera ez dugu kortxeterik ipintzen hitz hau deslaburtu dugula adierazteko. Ik. 8. oharra.

36. E errepikaturik, baina hasierako *i-* gabe.

37. E "vizi" eta berdin bi bat lerro beheerago, baina "vzzizen" 6,2 orrialde-paragrafoetan.

38. E errepikaturik.

39. Sei hitz beheerago "ditugunac".

40. E "prevenitues".

gaitu [Chris]tor[en] Mag[esta]deac guc estaquigula, cembat t[e]ntacioetatic guardatu, ta libratu gaitu, cembat favore, ta merchede eguindigu. favoreavec, ta beneficioavec guciac estalien egon[en]dira egun andia vra etorri arteo Juicioco eguneraño. Arquituco da yor Eliza ont[an], ta nere puebloan daus errandezaquenic, edo beaza gorazaquenic⁴¹ Jangoico o[mn]ipot[e]ntear[en] [con]tra? Jauna eguias diot, ta viozetic ezte la yor ere arq[ui]nzen, ta [con]fusions, ta [con]f[un]dituric gaudela emengauden gucioc or[en]⁴² carguetara, eta orrec eguit[e]ndizquigun favoretara, eta humi[l]dade andiarequi escacendiogu⁴³ emendic aurrera daucala misericordia gutas, ta [con]fesacendugu viozetic munduontaco gauza guciac ordenaturic, ta disponituric daudela choil ongui orr[en] aldetic, ta partetic orr[en] provid[e]ncia andiarequi, ta infinitoa-requi. *omnia parata*.

Cerda bada au nere Chatholicoac? ezpaldimbada yor arquinzen arracioarequi quejatu daiquenic, certaco galdeit[e]ndu [Chris]stor[en] Mag[esta]deac manera ont[an]. *quis ex vobis?* ea aitu bezate, nere Juicio[an] berceric da, gure Jaunac pret[e]ndicenduena⁴⁴ Galdainzue ocasiobates Zebedeon semeegui, escatuzezatela naizutena, eta ber[en] amar[en] [con]s[e]ntim[en]tuarequi escatuzute gauza bat ayec aniz deseacen zutena. *quid vultis?* Cer naiduze? errat[e]ndiote. Ezequie bada Jangoicoac? claro dago bazequiela errat[e]ndu S[al]n Ju[an] [Chri]sostomoc, baña nai izanduzue pregunta onequi descubritu ay[en] llaga aplicaceco medicina [con]venientea aicendituela cer escacendioten Jangoicoari. *non ignorans certe, dum eos respondere cogat, et vlcus detegat, et ita medicamenta apponat*. bada lomismo discurritu, ta p[le]nsatu beardugu egungo evangelio s[al]nduen diona [Chris]tor[en] Mag[esta]deac. Galdeit[e]ndu yor quejanteric [6] arr[en] [con]tra, aiceagatic gure necedadeac, eta repondacendigula ayetara [con]vencituric vstengaituela, orla moduonequi replicaric bague amazagula, ta servizazagula J[an]goicoa.

Baña injuria gueago eguit[e]ndiote [Chri]stor[en] mag[esta]deari fariseo obstinatu ayec predicacen dizquiot [Chri]stor[en] Mag[estadea]c eguiac Cerucoac *si veritatem* &. eta pagu onengatic daicendiote Samaritano, ta endemoniaturic daga. *Samaritanus es tu, et daemomium habes* Farisioec zeuquete errealidadean demonioa, eta cego ay[en] viocean, eta Jesuchristori botacen diote, edo atribucendiote dauquela demonioa. beti icusico dute mi gaistoec notacen ditustela, ta reparacen ditustela ta contacenditustela Juicioric, ta capacidaderic bague b[e]r[er]cer[en] faltac, leveac badi[m]badirare, eta izanic ayenac verdaderoac, eta eguiac, daude itsuturic ezauzeco⁴⁵ bere faltac ta becatuac. Enemistaturic⁴⁶ zaude fariseoac Jesuchristor[en] mag[esta]dearequi, cergatic eguia predicacenciot[en], ta eguia nere fielac gauza zorroza da, ta amargazenziote, eta eracusteagatic arr[en]

41. Hiru bat hitz gorago “-dezaquenic”.

42. Hemen “or[en]” eta hitu hitz aurrerago “orrec”.

43. E “digu”.

44. E “praetendicen-”, *ae* latinezko diptongoa adierazteko erabiltzen duen laburdurarekin.

45. E “ezauzeco”.

46. E “Enemistaturic”.

[con]tra zeuqueten inquina ta venganza, erranziote bere mi maldicienteayequi *daemonium habes* demonioa zeuquela bere bait[an], aniz malicia cego enemigoaven vioce[an], eta ezauz[en] zute aniz s[e]ntitu bearzuela [Chri]stoc gure Red[em]ptoreac dicho vra, cergatic guizon honratubatendaco ezta punalada andiagoric, mi gaistoat baño. ez [con]t[e]ntic atrevim[en]tuoneq[ui] botazituste escuac arriec arzeco lurretic tiraceco Jesu [Chris]tor[en] Mag[esta]deari. *tulerunt lapides &*. eta indignaturic ayen ceguedadeas, castigatu citue ausentacen zela ayenganic, ta vzzizen zituela beren estado miserablean. *Jesus autem abscondit se*, cergatic becatorea aprobechacen ezdena avisoequi ta des[en]gañoequi, esperatu dizaq[uel] Juez rigurosoarr[en] castigoac. Galdait[e]ndu Erregue Davidec. cer dañu eguit[e]nduten mi maldicioguillenac, ta murmurazalenac. *quid detur tibi, aut quid apponatur tibi ad linguam dolosam* eta resp[ues]ta dio⁴⁷. *sagittae potentis acutae* mi gaistoat dela aniz flecha, edo ezpata p[lu]nta bequela. bada mia bat bada nola comparatu daiteque aniz ezpatequi cenequi min aniz [7] eguin baitatequi⁴⁸, cerengatic bat dela eguit[e]ndu erida aniz, ezpat[a] batec golpe bates ezim eritu zaque bat baño gueago, baña mi gaisto atec, apenas arquinduco da, ez dezan eritu golpebatel[s] aniz p[er]sona, eta eguin off[en]sa aniz, bada ona ta gaiza dramagu⁴⁹ nere fielac mian icaszagun governacen, eta erranbeza Davidec mi gaistoat [com]paracendela aniz ezpaten p[lu]ntaq[ui]⁵⁰ eta izanic bat sollic off[en]dicenditu proximo lagun[en] famac ta honrac, eta vicioau p[er]sona bazuendaco izat[e]nda egunorosco oguia, ezdutela cargacen [con]sideracioa off[en]dizendutela gravemente Jangoicoaren b[ol]ndadea, eta proximo laguna.

Cembat aldis becatorea degollacenduzu, Erregue Erodesec bequela, ta despreciacenduzu Jangoicoaren iza, Jangoicoaren mag[esta]deac emat[e]ndizu zeure⁵¹ viozean inspiracio aniz, eta guziec gueldicendire illic zure pechoan, errat[e]ndizu Predicador[en] agos, ta [con]fesor[en] agos eguinazazula penite[n]cia, eta Erodesec bequela eztuzu casoric eguiten zaure animes. bada aseguracendizut, ezparimbada zure viocean bearriric adiceco Jangoicoaren izac, eta arr[en] doctrina, ez da Jangoicoaren bait[an] arqutuco bearriric adiceco zu zeure necesidaden escacendiozune[an] bere gr[aci]a ta misericordia eta desamparatuco zaitu; atrazaita bada becatutic utcizazu vide macurrori, eta berzela Jangoicoac izulicodizu bere aurpeguia, eta vicico zarade mundu ont[an] aren⁵² desgr[aci]an ta indignacio[an], eta b[e]rze mundu[an] malograturuco duzu gloria ceñeetaco zinduen dr[ec]ho⁵³ guardatu bazinditu arr[en] m[an]dam[en]tu s[an]duac. dembora dauquezu orai eta [con]vertitu zaite vioz verdaderoatequi ta escazozu barcacioa becatu guciena, ta misericordia.

47. E *eta resp[ues]ta dio* azpimarraturik.

48. Ez da ongi ikusten *e* bokala, beharbada *a* ere izan liteke. Bestalde, espero dena “*daiteque*” da, gure ustez.

49. Uste dugu *dramagu* ez dagoela laburturik, falta den *a* silaba irekian egonen bait zen eta laburturik dauden bokalak silaba itxietan egon ohi dira.

50. Lehenbizi “*puntaqui*” eta gero (?) “*puntequi*” (?). Ik. 7 orrialdearen amaieran “aniz ezpatequi”, mugagabea.

51. Hemen “*zeure*”, berriz ere “*zeure*” ta “*zaure*” paragrafo honetan.

52. Hemen “*aren*” eta gero “*arr[en]*”.

53. Uste dugu “*drecho*” irakurri bahar dela. Ik. 49. oharra.

2. TESTUA

DUCTUS¹ EST JESUS IN DESERTUM Ā SPIRITU, UT TENTARETUR
Ā DIABOLO, ET CUM JEJUNASSET QUADRAGINTA DIEBUS, ET
QUADRAGINTA NOCTIBUS POSTEA EXURIIT² MATH. 4

Josseph casto, eta piadoso vra goizetic asize ejercitacen bere piedadea eta dió oraculo divinoac ceramala vere anayen arropa, edo sust[e]ntoa ceñec bai-zaude guardacen ber[en] Aitar[en] ganadoa; *opatusuela manera ont[an] guizonbatec, zevillela videa galduric Siquengo campoet[an], edo Mendiet[an] choil afligituric*, eta desconsolaturic vider[an]te gave videa vts eguiñic davillena bezala, eta solo aizenduela chacurr[en] avllido, edo arguido surr[en]bazuec: *invenit eum vir errantem in agro*: eta iduguicenduela piedade, eta lastima Josseph pobreas, icusiric dela aurra, eta doaiela vastimentus, eta alimentus beteric, galdeit[e]ndió, ya nora doaien, ya cer billacenduen: Josseph[e]c³ erresp[on]dació. *fratres meos quaero*. nevre anaiac billacenditur, eta ayen deseoc, eta affectoac socorrizeco dacazquitenac naravillate g[a]lduric modu, edo manera ont[an], desierto edo soledade abet[an].

Egungo egune[an], nere Catolico⁴ fielac, davila [Chris]to gure Reemptorea desierto[an] peleacen, batallacen, eta luchacen Satanas demonioarequi, eta onec du osadia, ta atrevimentu irur aldiz acometiceco [Chris]to gure Jauneri (egua da beti atraze garaituric demonioa infle[r]nucoa) ya sob[e]rbiarequi, ya avariziarequi, ya vanagloriarequi: bada jaquindezagun orai norden Jangoicoa⁵, eta norden demonioa: Jangoicoa da omnipot[e]ntia⁶ bera, gucia dezaquena, cergatic gauza guciac creatuzitue, eta da ayen Jaun ta Jave. ala [con]fesacendugu Catholico⁷ gucioc, eta ala ezauzendugu gaur[en] ent[e]ndam[en]tuet[an] fedear[en] medios, eta virtutes. demonioa da munduar[en] creaturaric abatituena, desprecietuena, desechatuena, eta desventuratuena, cergatic en fin baingoas err[an]dezaden da demonioa creatu[ra] infeliz [con]denatuaat⁸. bada izanic orla demonioa, cergatic emat[e]ndio Jangoico o[mn]ip[ot]e[n]teac potestade irur aldiz acometiceco arr[e]n divina mag[est]ade[a] eze ove, eta alab[a]nza guejago⁹ lembizico aldi[an] egostea paseazera, eta ez ematea virtuteric, indarric, edo valoreric guejago acometaceco¹⁰? Ez nere fielac : bada cer nai digu em[an] Jangoicoac ent[e]ndazera, eta¹¹ eracustera enseyanza, edo p[er]misio onequi, edo emate onequi aimb[e]rze escu, edo Podore demoniari.

1. Orria alde batetik bakarrik zenbaturik. Besteak, berdin.

2. E "esurit". Latinezko okerrok ikusi ditugu: "mitere" 2,2; "difert" 3,2; "hec" 3,3; "po-
tuisse" 4,1; "arerunt" 4,1; "amisarum" 5,1.

3. E "Jossephc". Baliteke *Josek* eta ez *Josefek* irakurri behar izatea.

4. E "Cbatolico".

5. Ik. 1. testuko 8. oharra.

6. Horrela: "omipote[n]tia".

7. E "Cbatolico".

8. Horrela: "[con]denatuaat".

9. Hemen "guejago" eta hamaika hitz beherago "gueago".

10. Paragrafo honetan bi aldiz "ac[c]ometiceco".

11. Errepikaturik *eta*.

[2] Galdaiten baguindio Jangoicoari o[mn]ipot[e]nteari, ya cer naizu[en] emanat aimb[e]rte escu, eta podore demonioari, eta ple[r]miticeas irur aldiz t[e]ntacezan¹²: cer resp[ues]ta emanenliguq[ue]? Claro dago resp[ol]ndatuco liguq[ue]lla, (nai liguq[ue]lla eracusi J[osse]ph[e]c bequela *fratres meos, aut filios meos quaero*, billacenditut nere semeac, eta nere anaia, eta t[e]ntacio onequi naidiotet eracusi, nola resistitu beardioten ber[en] enemigo, edo esayeri, bapedrac daqui nor dituen bere esaiac, bada a[nim]a gaisoar[en] esaiac dire mundua, demonioa, eta araguaia, eta eguindezat[en] Juicio au, baldim demonioa atrebizen bada Jangoico o[mn]ip[ot]t[e]ntear[en] [con]tra t[e]ntacera; cer milagro da atrebidadien ene [con]tra izanic ni ain becatari andia, atrevitu, eta lotsabaguea¹³ bezela¹⁴, eta oyen gucion [con]tra ain infeliz, eta desdichetuec bezala? medio, eta erremedioric obrena da Ama S[antissim]ari escacea vere glaci]a errat[e]ndiogularican Aingueruarequi ave maria.

DUCTUS EST JESUS IN DESERTUM A SPIRITU &^a. CAPIAM CIT.

Baldimbadirudi eze Jangoicoa o[mn]ip[ot]tea retirac[en], eta desviacendela guizonar[en] gandic cembait aldiz, arr[en] desvioa, eta retiroac izat[e]ndirade alagoac, ta carinoac guizonar[en]daco. Refericen dute [Chris]tor[en] Coroniste sagraduec: Cananeco andrebat atrazela bere erritic Ja[un] Soberanoar[en] acel[an] Medicu soberanoa den bequela otoiz eguitera, eta suplicacera, curatu, edo sanazezon alaba endemoniatubat. encontratu zue gure Jauna eta suplica, lastima, eta negar andiequi escatucio Salvadoreari bere alabar[en] recobrua, edo osasuna; negarrec obligatu badezaquetere, eta enfin andreneac, eguit[e]ndutene[an] gauza, edo motivo Justo, eta declen]teengatic. Enfin eze apiadatu Jangoicoa andre on[en] lastimes, ta negarres, eta eguit[en] zitue ain andiac, eze obligatu zitue Apostolo S[a]nduac escacera gure Jaunari, ez ar[en] negarrac, eta lastimac adizeagatic, zeuc[an] onzat, curacesas ar[en] alaba endemoniatua eta ocasioart[an] bere discipulo[en] otoyces ezue nai iz[an]du casoric egu[en], eta ez curatu. Baña andre plo]r[fi]atuari err[an]cio [Chris]toc (alparecer ple]rsona estrañoa, eta esquiboa bezela): *non est bonum sumere panem filiorum, et mittere canibus Math. 19* Ezta ongui edequicea semegui agotic oguia, eta egostea chacurregui. Dio Adam[an]cioc: Xauna baldimbagaude int[e]ncioareq[ui] esper[an]zareq[ui] eta borondatearequi eguiteco andreonec aimb[e]rte negarreq[ui] escazen zu[en] vra, baita bere alabar[en] osasuna, icanic[an]¹⁵ ain piadosoa, eta benignoa; nola erresp[ol]ndac[en]diozu ain pisu, eta cruel? Dio Origenesec: eze edoceñec [3] errainduela, eze dela desvioa, eta desdeñoa [Chri]stoc Cananeco andreareq[ui] ejecutac[en], ta vsacenduena.

Baña cer eguinzue [Chri]stoc dilataceas curacea, ta remediaceas? Cer; ensalzazea, andicea, exageracea, ta eracustea andreone[c] Jangoicoaren bait[an]

12. E “-cean”.

13. Autoreak berak gero erantsia *t*s digramako *t* kontsonantea.

14. Hemen “bezela”, bederatzi hitz beherago “bezala” eta hurrengo paragrafoan “bequela”.

15. Horrela: “icanic[an]”, eta hirugarren testuan “icandu” behin, “izan” eta “izandu” erabili ohi dituela. Goñiko 41. testuan *iquen* beti.

zauq[ue]n fedea, cergatic dem[an]da, ta resp[ues]ta ayet[an] zeuden arte[an] ezautuzue Jangoico o[mn]ip[oten]teac, andre onec arr[en] bait[an] zeuc[an] fede andia. Eta aimb[e]rze eze arr[en] divina mag[estade]lac bere agoz err[an] izanducio fede arrena exagerazenzuela, eta ponderazen: *Ô mulier magna est enim fides tua* Andrea ire fedea dun andia: [con]que da alab[a]nzaric, ta aplausoric dessea-tu aldaitequen andiena. Dio Origenesec: *nihil proficiunt, nec ipsi Apostoli sugerentes, velut medicus differt magis curam, et exulcerat vulnus, et potestatem suam quadam arte excusat, ut latentia ponderet sacramenta*. Barber batec, delariquen sabioa eguit[e]ndu eridabat dembaño andiago obequiago, ta fiteago curaceco erida; eta ent[en]dacen ezduenac facultade[an], vstedu erida vra ezarrizendueta calidade gistoago[an] len cegon baño, eta izat[e]nda al reves cergatic cembatenas viera, edo erida eguit[e]nzaion erieri andiago, eta garviago, obequiago, ta fiteago curacenda: *exulcerat vulnus*. Andreau Jangoicoari oyus, ta negarres asice[an], bereala curatu bazue Jangoico o[mn]ip[oten]teac arr[en] alaba spiritu maligno equi cegonvra, ezquindue experimentatuco ta Jaquiñen arr[en] fedea firmea, ta andia, baña nola dilatatu baizequio curacea enf[er]mendadeartatic experim[en]tatuzue aren fede firme vra; ta ala gure Jaunar[en] retroac, ta desvioac, eta¹⁶ Juatea desiortora dirade regaloac, ta carinoac guretaco.

Allegatu ze vng[ue]ndu costoso, ta oloroso equi Maria Magdalena Jangoico o[mn]ip[oten]teac¹⁷ burua ta oñ[en] regacera edo vngicera, eta animb[e]rze vrr[en], edo fragancia aditu zutene[an] vng[ue]ndu preciosoarrec despeicenzuela bereganic vntace[an] buru, ta oin sagratuayec. diote Evangelistec, ece Apostoloec murmuracen zutela, ta emparticular Judasec: *Videntes autem discipuli indignati sunt dicentes, ad quid perditio haec? potuit enim istud venumdari multo, et dari pauperibus*. Cer gastu sup[er]flua¹⁸, edo excesivoa da au? Ece ove por lo menos salcea aroma, ta vng[ue]ndu preciosabec irur eun erreale[an], ta ematea pobrei? Galdet[e]ndu¹⁹ Doctorebatec²⁰: cergatic Jangoico o[mn]ip[oten]teac p[er]mitituculen²¹ Apostolo[en] murmuracioa, ar[en] divina Mag[estade]lac alabazen duene[an]? ta resp[on]dacendu gueago honrraceagatic²² dela murmuracioau. Bada errate onequin honrratuze gueago, ta celebratuze Magdalenar[en] actioneau²³. Antes bien deslucicen, desvistacen, ta illunzen ditu gauza onac murmuracioac.

[4] Ori ez errat[e]ndu S[an] Victorinoc: *cum discipuli vnguentum illud trecentis denariis divendi potuisse asserunt, quantum mulier illa in vnguentum illud insumpserat, quantumque ex consequenti animi alacritatem, et pietatem erga Christum declarat nobis divinandum relinquit*. Discipulo, edo Apostolo[en] murmurac[en] [con]sistienda Magdalenar[en] liberalidadea, ta J[ul]ntam[en]te devocioa, ta Justoa verdadera-

16. E et.

17. Lerro artean *Jesu [Christo]ren* ipini du.

18. Horrela: "sup[er]flua".

19. Hemen "galde[en]-", baina "galdein" eta "galdain" erabili ohi ditu.

20. Hurrengo paragrafoan dioenez, *San Biktorino* da.

21. Horrela: "-cu[en]", baina "zue" erabili ohi du.

22. Bigarren r-a autoreak gero erantsia.

23. Horrela: "actione".

mente, ceñequi ofrecicencio vng[ue]ndu preciosoura bere Maestruari soberanoari. Conq[ue] icusibeza oyen discrecioac p[le]rmitituric aimb[el]rze murmuracio Apostolo[en] erte[an], nola g[ue]ldicenda honrraturic, ta celebraturic Maria Mag[da]ll[ena], ta arr[en] liberalidadea, ta franqueza engrandezituric, alabaturic, ta estimaturic Jobec, (zaim baita paciencieco spillua²⁴) zazpi garr[en] liburu[an] dio Sp[irit]u S[anduare]n agos, vicigarala ain vici miserablea, ta penosoan, eze ezim vicioni daitubaitaquiog[ue] munduont[an] vicia, baici guerra sangrientoa, eta rebuelta f[ue]rte bat: *militia est vita hominis super terram*. Mundu ont[an] vicigar[en] espacio[an], edo egunet[an] da choil preciso nere fielac vicigaicen vigilante, centinel[an] eta sobre acuerdo, cergatic dago mundua enemigo, ta exay astutos beteric, ceñez beti maliciarequi²⁵ procuracendute botacera guizona, cein sortuze izateco Ceruco heredero, ta ala inze Batayu s[a]ndu[an], deseacendute bada erordadien guizon miserablea infle[r]nuco lazoet[an], ceñetatic erorcenbada, secul[an], eta Jangoico den demboret[an], bada izan[en]da et[el]rnidade guci[an], ezta becataria, eta [con]denatua desenredatuco, eta atraco infle[r]nuco calabozo obscuro ayetatic, errecen egoinda secula seculor[um] sua, ta garra eguinic, batere²⁶ esperanzaric gave *in inferno nulla est redemptio*.

Erranendu Guizonac: Certaco emancida Jangoicoac bicia emateco ar[en] compaña[an] aimb[el]rze susto, sobr[e]salto, ta pena. Rigurosoa da creatu nindueña aimb[el]rze tormentu, ta lucha pasaceco. Dio gure Aita S[a]n Ju[an] [Chri]sostomoc; certas queja[en] gar[an] ece oyuavec publicac[en] dutela gure ignora[anci]a, ta necedadea. *omnis vita nostra tentatio est, quod si omnis vita nostra tentatio est; omnis vita nostra lucrum est*. gure vici gucia t[el]nta[ci]o dela ezim vca daiteq[ue], baña onengatic quejatu beardugula ezta eguia, baici antes bien, artu beardugu argum[en]tu [con]trarioa: errat[el]ndugula Job Profetareq[ui] gure vicia gucia t[el]ntacioa dela: *militia est hominis vita super terram*, Jaquiñic bada eguiatu ceim baita ciertoa, modu ont[an] da gure vicia ganancia, guciada guerra. da gure vicia, gana[nci]a; cergatic baliacen baldimbada guizona Jangoicoaren socorru, eta ar[en] graciarequi, ta merchedequi, garaitucoditu, ta [5] eta venticoditu²⁸ demonioar[en] astucia, ta t[el]nta[ci]o guciac, eta orla peleacen bada, atracoda azquene[an] victorioso ar[en] asechianza, ta lazo gucietatic cerengatic da poderosoago Jangoicoa asistieco guri, eze demonioa gu garaieco, eta victoria, badaqui oyen discrecioac trabajacen denac eta garaizen duenac iravast[el]nduela, eta ala eracusten digu Ap[ostol]l²⁹ S[a]n Pauloc: peleacen estena bere exay, edo vicioen [con]tra, bapedrac badaqui bere bait[an] cer vicio, edo humore gaisto arquincenden, eta reinazenduen ar[en] vioc[en] eztuela dio Ap[ostolo]ac [con]segitucoc³⁰ victoria: *non coronabitur &^a*. Ona bada non t[el]ntacio, eta guerra onequi soliticac[en] dizquigu victoriac, eta gloriac eta amenazacen gaituela, andic honra-

24. E “spillua” eta bost hitz beherago “Sp[irit]u”.

25. E bi zatitan partituric: *malicia requi*.

26. E errepikaturic.

27. Beste orrialdearen bukaeran *ta* ipini du eta honen hasieran *eta*, partikula errepikatuz.

28. E “vencitudo”

29. Hemen “apostol”, baina gehienetan “Apostolo”.

30. Horrela: “[con]segitucoc”.

cen gaitu ta favorecicen gaitu Manatu zue Jangoicoac³¹ Lot atracediela Sodoma-co Ciudadetic bere andrearequi, eta alabequi, cergatic abrasatu bearzue suac Ciudadevra bere g[e]ndeequi seigarren mandam[en]tuco becatu ciquiñarengatic. Baña manatu ciote Jangoicoac, ezutela cer beiguiratu³² Sodomara. baña nola baita gauza dificil, andrebat veguirace[an] izan ez³³ dadien curiosa izulizue Loten andreac burua bere errira, ezuela casoriceguiten Jangoicoaren mandam[en]tuas. eta apenas beguiratuzue, bereala dereple[nte] artuzue gaz pusq[ue] bat[en] figura. *versa est in statuum salis*. ha desgracia! eta cer motivo izanduzue mandam[en]tua ez guardaceco. Doctore batec³⁴ errat[e]ndu. *partim ex dolore rerum amissarum*. icus-tenzue abrasacen cequiola bere echea, ta hacienda gucia, eta ez zeuquela cer ssan, ta cer vestitu, eta dolore onec aflightuzue aimb[e]rze, eze acenduric Jangoicoaren izas izulizitue beguiac bere errira.

Zato becatorea: cergatic izulcendiozu aurpeguia Jangoicoari eztituzula³⁵ guardac[en] arr[en] amar mandam[en]tu S[andu]lac? erran[en]didazu, cergatic galduduzun hacienda, gosseac zauden. valganos Dios. eztaunquezu Jangoicoa zaure Creadorea, ta Erredemptorea, cein baitago cuidac[en] zutas. ala da: bada izanic ala, cergatic eguit[e]ndiozu aimb[e]rze of[e]nsa, cergatic eztuzu irugui bear valore, eta animo sufriceco munduco trabajuec, eta peleaceco zaure vicio inf[er]nalen [con]tra. bada beguirazazu, eztaquizula g[ue]rtatu Loten andreari bezela, bada vra gazbiurte baze, zu desdichatue [con]vertituco zara sua, ta garra bezela Ezautuzazu, zure d[ic]ha, ta fortuna dagola seguice[an] zaure Maestro Jesusegui arcenduzula ambat gusto trabajuet[an], nola alivioet[an]. egonduze gure Jesus necesitatue, eta goseac barucenzela berrogei egunes³⁶, eta ofrecitucio demonioac munduco ondasun guciac, adoracen bazue belorico [6] botatu zue demonioa pasera, eta naiizanduzue padecitu gose, eta trabaju gue-ago, eze ez eguin ar[en] gustoa, t[e]ntaciont[an] recogizenzela bere Aita Eternoar[en] amparora. Ea bada becatorea padecicen badituzu t[e]nta[cio]ac, ta necesidadeac, eta oyetatic atraceco brindacen badizu ceure esayac proximo lagunaren viziquidia, gusto ciquiñenbat, berzer[en] acienda irevaci gaistoeq[ui] eta trato gaistoequi escacendizut Jesus[en] vioce[an] eztozula em[an] entradaric zeure vioce[an], eta borondate[an], bada enganacenzaitu demonioac, cergatic da tramposoa, eta ezdiozu emanbear bearriric, baicic arri-matu bearduzu Jesusengana, cein baita trabaju, ta pena guci[en] erremediazalea eta atraco zaitu trabajuetatic, emat[e]ndizula gurpuzaraco mundu ont[an] sustentoa, eta animaraco gr[aci]a, lograceco berze mundu[an] gloria eta orai³⁷ indizquiogun of[e]nsa gucias, escatu beardiogu vioz gucias misericordia. errat[e]ndiogula gucioc Jesu [Christo] nere Jauna. *quam mihi, et vobis*

31. Erdiko -*goi*- silaba laburtu gabe.

32. Hemen “*beiguiratu*”, zortzi hitz beherago “*veguirace[an]*” eta hogeita-bost bat hitz beherago “*beguiratu*”.

33. Guk ipinia da hitz hau.

34. Lerro arten *Oleastro* ipini du.

35. E “*eztizula*”.

36. Lerro artean *esurit* ‘*exuriit*’.

37. E “*ora*”, testuetan “*orai*” eta “*orei* erabiltzen direla. Ik. 1. testuko 12. oharra.

3. TESTUA

ERAT¹ JESUS EIJICIENS DAEMONIUM², ET ILLUD ERAT MUTUM.
LUCAS CAP.11

San Clem[en]te Papac errat[e]ndu escribituzuen irugarr[en] liburu[an]: demonioac dirala logreroac bequela, golosoac, ta gaizqui acontentatuac, ta ala eztaudela [con]tentic animac iduguiceas, ta posheiceas, baicic naidutela idugui, ta arrepatu gorpuzac ere, ta ala sarcendirala g[lo]rpuzetara, eta onequi dirala Jaun ta Jave animar[en], ta gorpuzar[en]. *amant daemones corporibus hominum inhaerere, ut ipsorum ministerio cupiditates suas explicent, et efficiantur ex integro natura³ daemonum*: ta nola baizego ya demonioa guizonaren bait[an] sarturic, ceuquela guizona isuturic, ta mututuric, cego demonioa sarturic ez Jangoicoaren izac adiceco guizonac, cego isuturic ez obra onac icusteco, ta ceuca mututuric impedim[en]tua ezarcenzuela guizonaoni bere becatu, ta falta, ta miseria guci[an] [con]fesaceco, ta alaber Jangoicoari bere obra on gucie[an] honrac, graciac, ta alab[a]nzac emateco.

Gure Jesus ona ast[en]da choil de espacio, ta acarres curacen guizona . *erat Iesus*. ta demonioar[en] egosten gorpuz ta animetatic. *eijciens daemonium*. Onla tratacen gaitu demonioac: nere chatholico fielac, ta da preciso desterrazagun gauren animetatic spiritu inf[er]naleau campora. ta valganos Dios, nola, edo cer modus egoci beardugu, sarturic baldimbadago g[lo]rpuz[an], ta arim[an]: nola? nic erran[en] diotec⁴: [con]fesio on batequi; [con]fesacen ditugula becatu guciac aita [con]fesore betegui vrriquim[en]tu, ta dolore andibatequi, [con]cebitu, ta ezauzendugulari[ue]n⁵, ofle[nd]itu dugula Jangoicoaren b[ol]ndadea infinitoa, eta orrengatic damu andibar arzendugula gaur[en] viozet[an], ta proposito firmebatequi ez berris aren b[ol]ndade infinitoa ofle[nd]iceco, eta escacendiogula humildade andierequi dauquen gure Jesus maiteac gu creature miserable, ta tristes piedade, ta misericordia, desterrac[en]dugula demonioa Jangoicoaren valim[en]tus, ta auxilios ta graciequi, ta gauren obra onequi. vnoz verdaderoatequi. S[an] Isidoroc Doctoreac errat[e]ndu: *quid prodest spiritus labiorum, vbi cor mortuum est*. Cer aprovechatuco du, Guizonbatec, edo Andrebatec [con]fesatu edo errandezazquien [con]fesore baten oñet[an] bere culpac vioza baldimbadauca arria bezaim gogorra, edo illa, sollic agos [con]fesacen dituela bere becatuac, ta viozes ez, agos errat[e]ndiola [con]fesoreari apartatuco dela occasio charretatic, eta viozes ez, apartatuco dela seigarneco loy ciquinquerietatic izes, p[re]nsam[en]tus, obras, ta desseos, eta viozean Jangoicoac eta berac Jaquin, restitucio eguimbearduela b[e]rzer[en] gauzas, [con]ciencia gaistoarequi⁶ dauquela

1. Goiko bazterreko ezker zokoan 3 zenbakia.

2. E "demonum". Latinezko okerrak: "demonos" 1, 1; "inherere" 1, 1; "demonum" berriz ere 1, 1; "demonium" 1, 2; "demoniorum" 2, 3; "vicit" 2, 3; "demonia" 2, 3; "loquutus" 2, 3; "demonium" 3, 3; "Aaccesserunt" 3, 3; "celo" 3, 3; "aparauerunt" 4, 1; 4, 2; negase" 4, 1; "diferas" 5; "imveniat" 5; "praecabatur" 6.

3. E *naa* eta laburgailua bi bokalen gainean. Uste dugu *natura* izan daitekeela.

4. E "diotec".

5. E "evzazen-".

6. E "gasistoarequi".

berceren fama, edo honra, ta hacienda, bada orla vicidena, gaizqui vicida errat[e]ndu S[a]ln Pauloc, *quod non est ex fide peccatum est*. Gauza bat ez parimbadauquegu [con]ciencia onarequi [2] ar[en] iduguice[an] becatu eguit[e]ndugula, bada dago gauzavra bere Javeangana dayes, ta oyus errat[e]nduela eztuela ezauzen vra Javetaco, ta nausitaco vg.⁷ alorreco muga eztagola ongui ezarriric, bere lecura naiduela proximo lagunar[en] famac, ta honrac naiduntela Ju[an] q[ue]nduzizquiot[en] personaayen gana varcatio, ta satisfaccio ematen zaizquiotela persona of[e]ndituayegui, eta becatoreac oyuavec gucioc eztitu adicen, cergatic dauca demonioac sorturic bere becatuac dirala causa. [Con]fesio onbat eguitemo beardugun dolorea, ta vrriquim[en]tua: definituzue, ta explicatuzue Trid[e]ntinoco [Con]cilio s[a]nduec, cein juntatuze Spiritu Sandu[en] autoridade[an], ta izene[an]⁸, errat[e]nzuela *dolor animi. id est dolor cordis*: [con]fessaceco ongui da preciso, ta necesario, guizon, edo andreac eramodezan dolore damutasun, pena, edo vrriquim[en]tu viozecoa bere becatu propioena⁹ ceñequi of[e]nditu baitu bere Salvadorear[en] bondade infinitoa dignoa amaceco, ta honresiceco munduco gauza guciac baño gueago.

Doloreau da bimodus: bata da [con]tricioa, eta da orei acabatu dutenau pesar andibat arcea Jangoico of[e]ndituas: bercea deicenda atricioa, ta au eguit[e]nda, personabat vrriquicendene[an]¹⁰, ta damu arcenduenen[an] Jangoicoac castigatu dezan inf[e]rnuco penetara seculaco, ez dezon eman Ceruco gloria, privatudezan Cerutic, eta galducean aimb[er]ze ondasun ta d[ic]ha, edo damu arc[en]duela becatuen itsusitasunez bada da monstruet baño abominableago, eta horrorosoago, eta azqueneco doloreau acompañaturic errandituden motivoequi asquida [con]fessioarequi eta Sacerdote, edo [con]fessore Jaunac ematendion absolucioarequi, eta doloreau beardu f[lo]rmatu edo eguim beccatu guciene gañ[en] asquida doctrinaric:

Egost[e]ndu demonioa [Chris]toc guizonon[en] animatic ta gorpuzatic, ta ast[e]ndira demonioac oyues, ta garasies errat[e]ndutela *in Belcebu daemoniorum principe vincit daemonia*. Milagrovra eguit[e]nduela Belcebur[en] nombre[an]: probac[en]diote [Chris]toc au dela imposible; cergatic arrec tratac[en] duela gaizqui eguitera beti guizonari, ta [Chris]toc ongui enfin arracio¹¹ guciac reducicendirade [Chris]toc tratacenduela, ta solicitacen duela gure arim[en] salvacioa, eta demonioac gure seculaco [con]denacioa. eta egociric [Chris]toc demonioa, al inst[a]nte minzatuze guizon mudua *locutus est mutus*, *Ō* balire erremedioac oimb[er]ze mudoendaco mudoac¹² dirade errico buruac, edo cargudunac issilcen baituste errico desordenac, ta vicioac, eta ezpaituste castigac[en], mutua da Errico Apeza clamacen, ta predicacen ez duena Puebloo becatu publicoen [con]tra [3] mutua da [con]fessorea p[er]miticendiona penit[e]nteari occasio charra, mutua da en¹³ Aita, eta Ama, castigacen ezdue-

7. Latinezko *verbi gratia*.

8. E. "izane[an]".

9. Ik. "proprios" 1. testuko 2. orrialdeko 1. paragrafoan.

10. E "vrriquiricen-".

11. E "aracio".

12. E "mudoadac".

13. Beharbada *ere* ipini beharrean.

na bere semear[en] desobediencia, edo becatua, cein baita Jangoicoaren honrar[en] desonrabat. Lam[en]tacenda Ysayas Profeta, cergatic isillic egonduz[an]: errat[e]nduela *Vae mihi, quia tacui*. ay nere miserablea cergatic eznu[en] izic err[an]! bada ce ministru publicoa Jangoicoarena, eta icusicene[an] Jangoicoaren tribunale[an] edo Juicioan artuzue bildur andibat [Chris]toc eguin bearcion carguas, cergatic ezu[en] clamatu Pueblo loco vicioen [con]tra. bada cer esperadezaquet nic izanic ain becatorea, ta ignor[an]tea. Profetabat bildurc[en]bada! Ō gurasoac, ō Nausiac ō Errico Cargudunac, edo buruac cer esperatudezaqueze ezpaduze cumplicen ongui ceur[en] obligacioequi arcenduzela provid[en]cia cev[en] seme, ta nireben gañen, ta errico¹⁴ escandaloen gañ[en]. bada obligacio, ta [con]ditioorrequi¹⁵ artuzindute dauquezen estadoa, ta cargua.

Apenas eguincueneco¹⁶ [Chris]tor[en] Mag[esta]deac milagroau asice oyus andrebat piadosa alabacen Jesus, ta vere Ama Maria S[antissim]a, errat[e]nzuela *Beatus venter qui te portavit &^a*. aimb[e]rze g[e]ndeen erte[an] bat arquincenda sollic alabacenduena, cergatic guti dira Jesus alabacen, ta amacen dutenac, eta aniz of[e]ndicen dutenac. dichosoac dela (errat[e]ndu Jesus habitatzu[en] sabela eta dirala dichosoac chupatucitu[en] pechoac. Eta erresp[on]dacendio [Chris]toc vra da d[ic]hosoa aizenduena nere iza, eta adicenduena, obracenduenac, *beati qui audiunt. &^a*. aicegun nere fielac izau, eta adiceco, deseacendut[en] frutarequi¹⁷, escatudezogun gure Jesusegui gracia ezarricendugula, bere ama bitarteco errat[e]ndiogula Aingeru¹⁸ S[an]duareq[ui] Ave maria.

ERAT JESUS EJICIENS DAEMONIUM. &^a

[Chris]to gure Jauna prevenicenda, ta disponicenda cuidado, ta dilig[en]cia andiarequi guizonar[en] [con]tra eztauc[an] escusaric, edo disculparic, eta ez cer eguin, ta ez cer egin, ta ez err[an], garaituric, ta [con]vencituric¹⁹ gueldicendene[an]. Coroniste Sagratuec [con]tacendute allegatu zirala [Chris]tor[en] gana scribac, ta fariseoac int[e]ntio gaistoarequi, ta entraña dañatuequi aren²⁰ t[e]ntacera, eta arr[en] podoreas murmuracera, eta emat[e]nciotela ent[e]ndacera, ya q[ue] eguit[e]nzuen asquero aimb[e]rze milagro, ta prodigio lure[an], eguincezala bat berare Ceruan. *Accesserunt ad eum Pharisei, et Saducei tentantes, et rogaverunt eum, ut signum de caelo ostenderet eis.* resp[ues]ta em[an]ciotena suplica ontaco, izanduz gutibat ayequi [con]versaceac, ofrecicea Profeta Jonatasen señaleara, ta espaldac ematea ta vstea nor zir[an] bequela: *relictis illis abiit.* eta aparicicenda²¹, egun

14. E "erico".

15. Horrela: "[con]ditio" eta bi paragrafo beherago "int[e]ntio".

16. Horrela: "-cueneco".

17. Horrela irakurtzen dugu: "frutarequi", baina beharbada "frutarequi" ere irakur daiteke. Ik. *frutu* 1, 3, 1; 1, 3, 2; *fruturic* 1, 3, 2.

18. Horrela: "Aingeru".

19. E "[con]vencituric".

20. Hemen "aren" eta hiru hitz beherago "arr[en]".

21. Hemen "aparicicen", baina bi aldiz testu honetan "aparecitu", "aparecicen".

zorzi erranginduen²² bequela, taboreco mendiar[en] gañe[an] Pedro Ju[an] ta Diegoeri²³ ta [con]vite glorioso art[an] [con]vidatu gueago zauda, eta [con]vite vra eguit[e]nduen nausiac eramocenditu Moyses, ta Elias; Moyses atracenduela oviti²⁴, ta [4] eta²⁵ Elias paradisutic: *et ecce apparuerunt illis Moyses, et Elias loquentes cum Jesu*. Expositorec galdait[e]ndute bereala [con]vite, edo bla[n]quete ain celebratubatera cergatic datozen Moyses, ta Elias gueago eze ez ble[r]ze aita zar venerable ayec? badirudi merejizutela arquitu Abr[a]hanec, Issac, ta Jacobec, ta ble[r]ze anicec ere, ceñ[en] virtutes eguit[e]ndu mencione oraculo sagratuac, bada cergatic datoz avec bioc? Erresp[ol]ndacendu S[ai]n Geronimoc: *hoc fuit, quia scribis et fariseis petentibus signum de caelo dare noluit, voluit, ut ostenderetur, non negasse hoc ex impotentia, ostendere nunc signum de caelo ducendo Eliam, et signum de profundo ducendo Moysem*. Scribec, ta fariseoec escatuciote [Chris]tor[en] Mag[e]stadeari eguincezala milagrorembat Cerutic, ta ordu[an] naz²⁶ icanduzue eguin, cergatic ezpaice [con]veni, eta discipuloec sospechatu ezzezat[en] ezim ceguiquela, ta ez zauquela podereric ere eguiteco.

Transfiguracendene[an], edo manifestacenduene[an] bere gloria, eguit[e]ndu, ta ple[r]miticendu aparecitu daic[en] ar[en] presencian²⁷ Moyses atracenduela ovitic, ta Elias suasco carrozabate[an] boladadien cerura. *Elias ascendit per turbinem ad caelum*. manera ont[an] gu[e]ldituzir[an] aum[en]taturic, ta andituric podore andi vra, ta invencible vra. Eracusteco bere o[mn]ipote[n]cia minzazendela Erregue Acaz cruelarrequi²⁸, errat[e]ndu [Chris]stoc Isayas[en] agos: *pete tibi signum a Domino Deo tuo in profundum inferni, sive in excelsum supra*. Nai baldimbaduc experim[en]tatu, ta probatu Jangoicoaren beso o[mn]ipot[e]ntevra escatudezazquic señaleac, ta milagroac, evre gustora, ta borondatera obratuac, ta eguiñac ya lurrar[en] entrañet[an], ya cerua baño goiteago²⁹. Onequi emancio Profetac ent[e]ndacera Erregue cruelarri, ta pueblo revelde arri bere besoar[en] podorea, ta flo[r]taleza, ezauzezat[en] arr[en] discipuloec, cein andia, ta verdaderoa cen arr[en] podorea, eta ez ematea señaleac g[e]ntilayegui cerucoac, edo milagroric ez eguitea, ezela izandu ez[in] eguines, baici ez naves, eta borondate faltas. Oyanar[en] gañe[an] aparecicendirade Moyses, ta Elias Moyses atracenda obiar[en] barrenetic, ta Elias ceruar[en] goyetic: *et ecce apparuerunt Moyses et Elias loquentes cum eo*: onla, edo manera ont[an] daq[ul]i Jangoico o[mn]ipote[n]teac prevenic[en] guizonac err[an]dezoquen gauza gucien [con]tra, ta arracio, paridade, ta [con]firmatio avec alegacen ditu bere favorret[an].

22. Argi dago “-ginduen”.

23. Argi dago “Diegoeri”.

24. Hemen “oviti” eta lau hitz aurrerago “paradisutic”.

25. Beste orrialdearen bukaeran eta honen hasieran *eta* partikula errepikaturik. Ik. 2. testuko 27. oharra

26. Beharbada *nabi* ez ipini beharrean.

27. E “praesencian”. Ik. 1. testuko 44. oharra.

28. Bigarren *r*-a autoreak gero erantsia.

29. Horrela “goiteago”.

Galdetendu³⁰ S[a]n Bernardoc, nondic dimanazen zen guizonar[en] mututasuna, eta emat[e]ndu resp[ues]ta cegola mututua ez [con]fesaceco³¹ bere becatuac [est] mutus ad confitendum. bada enaiz admirac[en], ta maravillac[en], padecitu zizquien omb[e]r[ze] trabaju, ta pena, cerengatic [con]fesio onbatetic, edo gaistoatetic sorcenda gure d[ic]ha, edo desedicha, gure f[lo]rtuna, edo ruina, eta logratudezagun nere catholicoa gauren fortuna [5] [con]fesio on baten medios, erranendit[ur] [con]fesio on bat[en] circumst[an]ciac. lendavisicoa da necesario dela [con]fesacea, ta preciso becatu eguinduenarendaco. Ba[ul]tismoco Sacra[men]tu S[a]ndue errecevit[ur] esquero. bigarrena examinacea bere [con]ciencia, edo oreicea bere becatues [con]fesaceco; irugarrena dolorea, ta vrriquim[en]tua bere becatuena, laugarrena [con]fesacea bere becatuac, ta bosgarrena obrasco satisfaccioa, edo cumplicea Aita [Con]fessoreac emat[e]ndi[on] penit[en]cia. borz gauzavec dirade precisoac [con]fesio onbat eguiteco. Andia da necesidadea christioac dauquena [con]fesaceco bere becatuac salvaceco bere a[nim]a. necesidade au gueago sponitu bearda, eze probatu, bada iorere becatu eguinduenac, Bautismoa errecevit[ur] esquero, da posible salvatudadien, lendavis³² [con]fesatu bague, orrengatic diote Theologoec, ta [Con]cilioec Sacra[men]tu guciet[an] sollic Penit[en]ciac, edo [con]fesioc, eta Bautismoa dirala sacra[men]tu illenac, daizendira illenac, cergatic errecevit[ur] [con]fesioc [p]ersonac becatueq[ui] ta culpaq[ui], erresucitacendit[ur]te graci[en] vizicera, edo gra[ci]aco estadora. bada Jaquinic [con]fesioac erresucitac[en]duela eriozetic vicira, cer becatari izan beardu mundu[an], vtzizen duena guero? norc naicodu egon illic, aldag[ol]quene[an] viciric, bada mundu[an] vicia aniz apreciac[en]dugu, baita berce mundu[an] ere? nor arquiteco³³ da Jandezaquena, loo³⁴ eguindezaquena naiz dela orduat, dauquela bere a[nim]a demonioat inf[er]nucoa, eta mututuric dauq[ue]lla? Ez luzatu becatore tristea egunetic egunara [con]verticea Jangoicoarengana: *ne differas converti ad Deum de die in diem*; erranzadazu catholicoa: personabatec em[an]balezazu veneno, ezinduq[ue] billetuco bereala erremedioa, atajaceco bere malignidadea? ezdago duderic ort[an] bada cer veneno gueago becatua baño, ceñec erremedioric bague q[ue]nzendizu vicice espirituala. bada Jaquin bearduzu becatu orr[en]daco ezdela b[e]r[ze] erremedioric, ta medecinaric nola³⁵ [con]fesacea: [con]fesioc bigarr[en] señalear da examinacea [con]ciencia acordacea cuidadorequi bere faltas gastacenduela d[e]mbora ont[an] mas, o menos, [con]forme cer d[e]mbora pasatuduen [con]fesioc [con]fesioc. S[a]n Lucasec dio cap. 15,8³⁶ andrebatec cituela amar dracma, edo amar Joia preciosa, galduzuela bat assizela bilac[en] cuidado andierequi isiguinciola argui bategui, autesizituela echeco zocoac, eta enfin chautu zuela

30. Horrela: "galdeten". Ik. 2. testuko 19. oharra.

31. Lehenbizi "[con]fesaceas bere becatuar".

32. "Lendavici" espero da, bukaeran -ci silaba duela.

33. E "aquituco".

34. Horrela ikusten dugu: "loo".

35. E bi zaritan: *no la*.

36. E 154, baina 15,8 da.

echea arquinco bere Joya galdua: *accendit lucernam, everrit domum, et quaerit diligenter, donec inveniatur*. dela pos[i]ble aimb[e]rre dilig[e]ncia andreon[en] bait[an] Joyabaten gatic, iduricenzaiote aniz, bada ezdaizela admiratu, cerengatic amar dracma, edo Joyec significacendute amar legueco m[a]ndam[en]tu [6] s[a]nduac, galcea andre arrec Joyabat, izanduze faltacea mandam[en]tu bate[an] eta arquizeco galdu zuen gra[ci]a, itssiguicendite arguiegui, eta seguroagos chazendu echea eta garvizendu choil ongui bere [con]clien[ci]a. beguira zazu nere fiela, bearbada zuc autsi³⁷ videtuzu amar ma[n]dam[en]tuac, eta icusizazu, cembat dilig[e]nciarequi bilatu bearduzun³⁸ galduduz[un] Joya cein da Jangoicoaren gra[ci]a, ta amistadea; itsaguizazu³⁹ ortaco arguibat, cein da Jangoicoaren vildurtasun sandua. *accende lucernam*, chazazu echea, orei ceite zaure becatues, eta atracendituzula cevre echetic, edo viozetic inm[un]ditia, edo ciquiñac, arquituco duzu modu ont[an] galducindul[en] Joya, ceinda gr[aci]a. irugarr[en] circunsta[n]cia da becatu guci guciac erratea [con]fesoreari verguenza honesto, ta serioatequi becatuaz eguinciran circunst[an]tie gucieq[ui] ta personequi. Lauguerna⁴⁰ err[an]dugu lenago dela dolorea: borzgarrena, ta azquena acompañatu bearzayon circunsta[n]cia [con]fesio onari, da castigacea becatuac penit[e]ntiarequi [con]fesoreac emat[e]ndionarequi, eta cumplicea penitencia evec dirade [con]fesio onbat[en] señalear nere fiela. Seculaco infle[r]nua merejicindue, becatorea, ceure becatuac dirala ca[us]a, eta yaq[ue] Jangoicoac ain liberal barcatudizquiz[un] aimb[e]rre culpa, errecevi zazu amore, ta gusto andiarequi penitencia emat[e]ndizutena, bada alo [con]trario eztuzu iduguico⁴¹ doloreric, eta aborrecim[en]turic ofe[ns]a, edo becatuarenic Becatu eguinzue Davidec, eta Saulec ere, eta biac erran zute. becatu eguindut Jauna orr[en] Mag[esta]dear[en] [con]tra: *Peccavi*. eta David barcatuizanduze, eta Saul [con]denatu? valganos Dios: bioc eguin bazute becatu igualm[en]te, nola eztute igual pena, edo premio? Arracioa emat[e]ndu [Chris]toc: Davidec, S[a]n Agustin[en] dictamene[an], berac cumplituzue, eta eguinzue penite[n]cia bere becatuarena: *ipse tribulato corde veniam precabatur*. baña Saulec err[an]cio Profeta Samueli, cargacediela arren becatuarequi, edo eguin zezala penite[n]cia arrengatic. *porta, quaeso patum meum*. bada Davidec alcanzatubeza penite[n]ciarequi bere becatuen barcacioa, baña Saul ain penit[e]nte gaistoa eguin nai ez duena penit[e]ncia chiquibat, ta levebat, eta billacenduena procuradore edo lagun bere penite[n]cia [cum]pliceo⁴², meregi du eriocea, ta [con]denacioa. Ea nere Catholicoac, ezdugu emendic aurrera escusaric izanen adituric necesidadea, ez [con]fesio on bana eguiteco, ta izanic ain imp[or]t[an]te gur[en] anim[en]daco, orei gueic[en] demborarequi gaur[en] faltas notatuzazquigun

37. Autoreak gero erantsia *ts* digramako *t*-a. Ik. 2. testuko 13. oharra.

38. E. "-duzu".

39. Orrialde honetan gorago "itssiguicen".

40. Hemen "Lauguerna". Ik. "laugarrena" 5. orrialdearen hasiera aldean.

41. E "iduco".

42. Ageri den laburduraren arabera "[com]pliceo" irakur daiteke. Laburtu gabe, "cumplitu" erabili ohi du.

eguintugun becatuac noiz, ta nola, non ta norequi [con]fesatuazquigun guci guciac dolorearequi cergatic offe]ndituduglu]n Jangoicoaren b[o]ndade sumoa, ta infinitoa, eta recevizagun borondate [7] ta gustoarequi becatuen gatic ematen]ndigut[en] penite[nci]a, satisfaccio emateco mundu ont[an] Justicia divinoari, eta dilige]ncia onequi desterratuco dugu demonio mutua gaur[en] animetatic gra[cia]r[e]n medios, cein baita prenda seguroa gu Cerura Juateco. Señor mio Jesu [Chris]to. &ª.

HIZITEGIA

A

- ABEK (io.) 'hauek'. *abec* 2, 3, 3; *avec* 1, 2, 1. II EBEBK.
 ADITU/AITU (a.) 'entzun'. *Aditu* 1, 4, 2; *aitu* 1, 1, 2.
 AGO (i.) 'aho'. *agos* 1, 1, 2.
 AIEK (io.) 'haiek'. *ayec* 1, 3, 2; *ayen* 1, 3, 2; *ayetatic* 2, 4, 1.
 AINBERZE (d.) 'hainbeste'. *aimberze* 1, 2, 1.
 AINGERU (i.) *Aingeru* (sic -ge-) 3, 3, 2.
 AKAR (i.) 'agiraka, errieta'. *acarres* 3, 1, 2.
 AKOMETATU/-TITU (a.) 'eraso, jazarri'. *acometaceco* 2, 1, 2; *acometiceco* 2, 1, 2.
 AKONTENTATU (a.) 'nahikoa izan, aski izan'. gaizqui *acontetatuac* 3, 1, 1.
 ALABER (ad.) 'orobat, baita ere'. *alaber* 3, 1, 1.
 ALDI (i.) 'bider'. Cembat *aldis* 1, 7, 2; irur *aldis* 2, 1, 2.
 ALOR (i.) 'soro'. *alorreco* muga 3, 2, 1.
 AMATU (a.) 'maitatu'. *amazagula* 1, 6, 1.
 ANBAT (ad.) 'hainbat'. arcenduzula *ambat* gusto trabajuet[an], nola alivioet[an] 2, 5, 2.
 ANDI (adj.) 'handi'. *andi* 3, 1, 2.
 ANIMA/ARIMA (I.). *animaraco* 2, 6; *anim[en]daco* 2, 6. Hemen *arima*: *arim[an]* 3, 1, 2; 3, 2, 3.
 ANIZ (d.) 'asko'. prodigio *aniz* 1, 4, 1; *aniz* malicia 1, 6, 2; *aniz* (dira) 3, 3, 2.
 APEZ (i.) 'apaiz'. Errico *Apeza* 3, 2, 3.
 ARBOLE (i.) 'zuhaitz'. *arbole* batean 1, 2, 1.
 ARGIDO (i.) 'ulu'. aullido, edo *arguido* surr[en]bazuac 2, 1, 1. Agian "arguido" (*u-i*) irakurri behar da?
 ARKINDU/ARKITU (a.) 'atzeman, kausitu'. *arquinduco* 1, 3, 3; *arquitu* 3, 4, 1.
 ARRAZIO (i.) 'kausa, zergati; argumentu'. *aracia* (sic -r-) 1, 4, 1; *arracio* 3, 4, 2.
 ARREK (io.) 'hark'. *arrec* 2, 3, 3; *arr[en]* 1, 6, 1; *arri* 3, 4, 2; *aren* (sic -r-) 1, 7, 2; etab.
 ARREPATU (a.) 'harrapatu, oratu'. *arrepatu* 3, 1, 1.
 ARRIMATU (a.) 'hurbildu'. *arrimatu* 2, 6.
 ARROPA (i.) 'jantzi'. *arropa* 2, 1, 1.
 ARTE/ERTE (i.) 'bitarte'. zeuden *arte[an]* 2, 3, 2; egun *arte[an]* 1, 1, 1; zuen *erte[an]* 1, 3, 3; etorri *arteo* 1, 5, 1.
 ASI (a.) 'hasi, abiatu'. *asize* 2, 1, 1; *assi* 3, 5; *ast[en]* 3, 1, 2.
 ASISTITU (a.) 'lagundu'. *asisticeco* guri 2, 5, 1.
 ASKERO/ESKERO. '-z gero'. eguitle]nzuen *asquero* 3, 3, 3; errecebitu *esquero* 3, 5.
 ASKI IZAN (a.) 'nahikoa izan'. *asquida* 3, 2, 2.
 -AT (d.) 'bat'. mi gaistoat 1, 6, 2; mi gaisto atec 1, 7, 1.
 ATRA (a.) 'atera'. *atra* 2, 1, 2; *atraxaite* 1, 7, 2; *atracenduela* 3, 3, 3.
 ATREBIMENTU (i.) 'ausardia'. *atrevimentu* 1, 6, 2.
 AU (io.) 'hau'. da *au* 1, 1, 1; *dutenau* 1, 1, 1.
 AURPEGI (i.) 'begitarte'. *aurpeguia* 1, 7, 2.
 AURRE (i.) 'aitzin'. gaur[en] veguian *aurrean* 1, 2, 1; emendic *aurrea* 1, 5, 1.

- AUTESI (a.) 'ikusmiratu, aztertu'. *autesizitu*ela eheco zocoac 3,5.
 AUTSI (a.) 'hausi, ez bet' *autsi* ... amar ma[n]dam[en]tuac 3,6.
 AZE (i.) 'atze, gibel'. *ace[an]* 2, 2, 2.
 AZKEN (i.) 'bukaera, amaiera'. *azquene[an]* def[e]ndatuze 1, 3, 2; *azqueneco* doloreau 3, 2, 2.
 AZENDU (a.) 'atzendu, ahantzi'. *acenduric* 2, 5, 1.

B

- BADA (j.) 'zeren; beraz'. *bada* 'zeren' ... dira 1, 1, 1; Ea *bada* 1, 1, 1.
 BAGE/GABE (p.) 'barik'. culparic *baue* 1, 1, 1; culpabaguecoa 1, 2, 1; *esperanzaric gave* 2, 4, 1.
 BAINGOAS (ad.) 'hitz batez', gazt. 'una vez por todas'. *baingoas* 2, 1, 2.
 BAIT- (aur.) '(erlatibo)'. *escazen zulen* vra, *baita* bere alabar[en] osasuna 2, 2, 2; non [con]denatu *baizute* 1, 1, 1. Ik. ZEIN ... BAIT-.
 BAITAN (p.) '-gan'. bere *bait[an]* 1, 6, 2; guizonar[en] *bait[an]* 3, 1, 1.
 BAIZI/BAIZIK (j.) 'baino'. *baizi* 2, 4, 1; *baizic* 1, 1, 1.
 BAÑA (j.) 'baina'. *baña* 1, 3, 2.
 BAÑO (j.) 'baino'. andiagoric ... *baño* 1, 6, 2; bat *baño* gueago 1, 7, 2; *dembaiño* andiago 2, 3, 2.
 BAPEDRA (io.) 'bat-bedera, norbera'. *bapedrac* cumplitu bearduela bere obligacioarequi 1, 2, 1.
 BARIN (ad.) 'baldin'. *barimbadirere* 1, 4, 1.
 BARREN (i.) 'barruko alde'. obiar[en] *barranetic* 3, 4, 2.
 BARUTU (a.) 'barau egin'. *barfultu* bearduela 1, 1, 2; *barucenzela* 2, 5, 2.
 BAT (d.) arbole *batean* 1, 2, 1; *bat* 1, 5, 2; *bata* ... bercea 3, 2, 2; *Guruzebatean* 1, 2, 1. Ik. BAT BERA eta BATERE.
 BATAIO (i.). *Batayu* (sic -u) s[a]ndu[an] 2, 4, 1; *Bataoocar[en]* 1, 5, 1.
 BAT BERA (io.) 'bat behintzat'. eguit[e]nzuen asquero aimble[r]ze milagro ... *lurre[an]*, eguincezala *bat berare* Ceruan 3, 3, 3.
 BATERE (ad.). *batere* culparic *bague* 1, 1, 1; *batere* culpabaguecoa 1, 2, 1.
 BAZUEK (d.) 'batzuk'. p[er]sona *bazuendaco* 1, 7, 1; arguido surr[en] *bazuec* 2, 1, 1.
 BEARBADA (ad.) 'agian'. *bearbada* 3, 6.
 BEARRI (i.) 'belarri, beharri'. *bearrietan* 1, 2, 1.
 BEAZ (i.) 'behatz, hatz, eri'. *beaza* 1, 5, 1.
 BEDEIKETU (adj.) 'bedei(n)katu, doatsu'. *bedeiquetuayec* 1, 2, 2.
 BEKATARI/BEKATORE (i.) 'hobendun'. *becatari* 2, 2, 1; *becatore* 3, 5.
 BEKELA/BEZALA/BEZELA (j.) 'bezala, legez'. *bequela* 1, 3, 2; *bezala* 2, 1, 1; *bezela* 1, 1, 1. Gutxiena, "bezala".
 BELORIKO (ad.) 'belauniko'. adoracen *bazue belorico* 2, 5, 2.
 BERA (d.) lat. 'ipse'. santidadea *bera* 1, 1, 1; modu ont[an] *ber[an]* 1, 3, 3.
 BERE (io.) ing. 'his, her, its'. *bere* Ministroac 1, 1, 1; *vere* 2, 2, 1. Ik. *bere* ingl. 'their' 1, 6, 2.
 BEREALA (ad.) 'berehala'. *bereala* 2, 3, 2.
 BEREN (io.) ing. 'their'. *ber[en]* amar[en] 1, 5, 2.
 BERORREK (io.) 'zuk'. *berorr[en]* saviduri[an] [con]tra 1, 4, 1.
 BERZE (d.) 'bertze, beste'. *berze* 1, 7, 2; *bata* ... *bercea* 3, 2, 2; *berceric* da 'bertze modu batera da' 1, 5, 2; *bercer[en]* faltac 1, 6, 2.
 BERZELA (ad.) 'bestela'. eta *berzela* 1, 7, 2.
 BEZALA/BEZELA. ik. BEKELA.
 BIDE (ad.) 'agian'. *bearbada* zuc autsi *videtuzu* amar ma[n]dam[en]tuac 3, 6.
 BIDERANTE (i.) 'gidari' (?). *vider[an]te* gave videa vts eguiñic 2, 1, 1.
 BILDUR (i.) 'beldur'. artuzue *bildur* andibat 3, 3, 1.

BILLATU (a.) 'billa aritu, aztertu'. *billacen* 2, 1, 1; *billetuco* 3, 5; *bilatu* (sic -l-) 3, 6; *bilac[en]* 3, 5.
 BIOZ (i.) 'bihotz'. *vioz* 1, 7, 2; *viozean* 1, 1, 1.
 BITARTEKO (i.) 'ararteko'. bere ama *bitarteco* 3, 3, 2.
 BIZIKIDE (i.) 'bizilagun'. *viziquidia* 2, 6.
 BIZIZE (i.) 'bizi, bizitza'. *vicie* espirituala 3, 5.
 BORZ (d.) 'bost'. *borz* gauzavec 3, 5.
 BORZGARREN/BOSGARREN (d.) 'bosgarren'. *borzgarrena* 3, 6; *bosgarrena* 3, 5.
 BOTA/BOTATU (a.) 'bota, jaurtiki'. *botatu* zue 2, 6; *botazituste* 1, 6, 2.
 BURU (i.) lat. 'caput'; 'kargudun'. *buru*, ta oin 2, 3, 3; errico *buruac*, edo *cargudunac* 3, 2, 3.

D

DAI (i.) 'dei, deiadar'. *dayes*, ta oyus 3, 2, 1.
 DAUS (d.) 'deus, ezer'. *daus* errandezaqueenic 1, 5, 1.
 DEFENDATU (a.) 'babestu'. *defle]ndatu* 1, 3, 2.
 DEITU/DAITU (a.) 'izena eman'. *deicen* 3, 2, 2; *daicen* 1, 6, 2; *daitu* (sic) 2, 4, 1.
 DEMONIO (i.) 'deabru'. *demonioat* 3, 5.
 DEREPENTE (ad.) 'bat-batean'. *dereple]nte* 2, 5, 1.
 DESBISTATU (a.) 'ilundu, moteldu', deslucicen, *desvistacen*, ta illunzen ditu gauza onac murmuracioac 2, 3, 3.
 DIABRU (i.) 'demonio'. *diabruarenac* 1, 3, 1.
 DRETXXO (i.) 'eskubide'. *drlec]ho* 1, 7, 2.

E

EBEK (io.) 'hauek'. *evac* 3, 6. Ik. ABEK.
 EDEKI (a.) 'kendu'. *edequice* 2, 2, 2.
 EDOZEIN (io.) 'edonor'. *edoceñac* 2, 2, 2.
 EGIN/IN (a.) 'zertu, burutu'. *egin* 1, 1, 1; *eginic* 2, 1, 1; *eginñac* 3, 4, 3; ala *inze* 2, 4, 1. Gutxitan *in*.
 EGON/EGONDU (a.) 'izan'. *egon* 1, 1, 2; *egon[en]* 1, 5, 1; *egoin* 2, 4, 1; *egonduz[lan]* 3, 3, 1.
 EGOZI (a.) 'bota, jaurtiki'. *egoci* 3, 1, 2; *egostea* paseazera 2, 1, 2.
 1 EGUN (i.) lat. 'dies' *egun* andia 1, 5, 1; *egunetic agunara* (sic -na-) 3, 5.
 2 EGUN (ad.) 'gaur'. *egungo* egunean 1, 1, 1; *egun zorzi* 3, 3, 3.
 EKUSI (a.) 'begietsi'. *ecust[en]* 1, 1, 1. Ik. IKUSI.
 ELIZA AMA SANDUA (i.). *eliza ama sanduar[en]* 1, 1, 1.
 EMAKUME (i.) 'andre'. *emacumearen* ganic 1, 1, 2.
 ENE/NERE (io.). *ene* [con]tra 2, 2, 1. Ik. NERE.
 ENTENDATU (a.) 'urlertu, aditu'. *entle]ndazera* 2, 1, 2.
 ERAMO (a.) 'eraman'. *eramodezan* 3, 2, 1; *eramocen* 3, 3, 3.
 EREGI/EREIN (a.) lat. 'semino'. *Ereguicen* 1, 3, 2; *ereiten* 1, 3, 2. Oharra: "Ereguicen" ala "Eraguicen" (?).
 ERI (i.) 'gaiso'. *erieri* 2, 3, 2.
 ERRAN (a.) 'esan'. *erran* 1, 1, 1; *erranen* 1, 4, 2; *errain* 2, 3, 1.
 ERREDEMPTORE (i.) 'redemptor'. *Erredemptorea* 2, 5, 2.
 ERREN (i.) 'arantza'. *erren* punta 1, 2, 2.
 ERRESPONDATU (a.) 'erantzun'. *erresp[on]dacen* 2, 1, 1; *resp[on]datuco* 2, 2, 1.
 ERREZEBITU (a.) 'hartu, jaso', *errecevitu* esquero 3, 5; *errecevi* zazu 3, 6; *recevizagun* 3, 6.
 ERREZU (i.) 'otoitz'. *errezu* divinoan 1, 1, 1.
 ESAI/ETSAI (?) (i.) 'areiro'. *esayac* 2, 6; *exay* (: *etsai* ?) 1, 4, 1; etab.

- [E]PILLU (i.) 'ispilu'. *pacenciaco spillua* 2, 4, 1.
 [E]SPIRITU (i.) 'izpiritu'. *spiritu infle]rnale* 3, 1, 2; *Spiritu Sandu[en]* 3, 2, 1.
 EURE (io.) 'hire'. (hik) *evre gustora* 3, 4, 2.
 EXAMIN (i.) 'azterketa'. *examinera*, edo Juiciora 1, 4, 1; arracioar[en] *examinara* (sic -na-) 1, 4, 1.
 EZARRI (a.) 'jarri, ipini'. *ezarriric* 3, 2, 1; *ezarcen* 3, 1, 1; *ezarricen* 2, 3, 2; *ezarciotene[an]* 1, 2, 2.
 EZAUTU (a.) 'ezagun, ezagutu'. *ezautu* 2, 3, 2; *ezauzezat[en]* 3, 4, 2.
 1 EZE (j.) '(konpletiboa)'. badirudi *eze* 2, 2, 2; Dio ... *eze* 2, 2, 2.
 2 EZE (j.) 'baino' (konpar.). padecitu ... *gueago, eze ez eguin* 2, 6; *poderosoago* ..., *eze* 2, 5.
 3 EZE (j.) '(kontsekut.)'. ain andiac, *eze obligatu zitue* 2, 2, 2; *aimble[r]ze eze ... errt[an]* izanducio 2, 3, 2.
 4 EZE (j.) 'zeren'. *ece oyuavec publica[en] dutela* 2, 4, 2.
 EZIM (ad.). *ezim errandezaquela* 1, 4, 2; *ezim quejatu daitequela* 1, 4, 2.
 EZPATA (i.). *ezpata* 1, 6, 2.

F

- FABORE (i.) 'mesede; laguntza'. *favore* 1, 5, 1; bere *favoret[an]* 3, 4, 2.
 FEDE (i.) 'sinesmen'. *fede* 2, 3, 2.
 FITE (ad.) 'laster'. obequiago, ta *fiteago curacenda* 2, 3, 2.
 FRUTU (i.) 'etekin, probetxu'. *frutu* 1, 3, 1.

G

- GABE/BAGE (p.). Ik. BAGE/GABE.
 GAINAN/GAINEN (p.) 'goiko aldean; ing. 'about'; gazt. 'con'. mendiar[en] *gañe[an]* 3, 3, 3; nireben *gañen* 3, 3, 1; *guezurrar[en] gañ[en]* 1, 2, 1.
 GAISSO (adj.) 'koitadu, gizajo'. *alnimla gaisoar[en]* 2, 2, 1.
 GAISTO (adj.) 'donge'. mi *gaistoat* 1, 6, 2; cer ... *humore gaisto* 2, 5, 1.
 GALDEIN (a.) 'galde egin'. *galdeiten* 1, 3, 3; *Galdeten* (sic -de-) 3, 4, 3; *Galdainzue (-ai-)* 1, 5, 2; *galdaiten* 3, 4, 1.
 GAR (i.) 'sugar'. sua, ta *garra* eguinic 2, 4, 1.
 GARAITU (a.) 'gailendu, bentzuru'. *garaituco* 2, 4, 2.
 GARBITU (a.) 'xahutu'. *garvizendu* 3, 6.
 GARRASI (i.) 'deiadar, ulu'. oyues, ta *garasies (-r-)* 3, 2, 3.
 GAUOK (io.) 'geurok'. (guk) *gauren* 1, 1, 1; (guri) *gaur[en]* 1, 2, 1.
 GAZ (i.) 'gatz'. *gaz pusq[ue] bat[en] figura* 2, 5, 1.
 GEAGO (ad.) 'gehiago'. *gueago* 1, 4, 2; etab. Behin "guejago" 2, 1, 2.
 GEROKO (ad.) 'gerorako'. vtzizen (sic) duena *gueroco* 3, 5.
 GOITI (ad.) 'goian'. cerua baño *goiteago (-te-)* 3, 4, 2.
 GORATU (a.) 'jaso, altxatu'. beaza *gorazaquenic* 1, 5, 1.
 GOSE/GOSSE (i.) 'jangura'. *gose*, eta trabaju 2, 6; egonduze ... *goseac* 2, 6, 2; *gosseac* zauden 'utrum ...' 2, 5, 2.
 GU/GURE (io.). *gu* 2, 5, 1; *guc* 1, 5, 1; *guretaco* 2, 3, 2; *gutas* 1, 5, 1; *gure ganic* 1, 3, 2; *gure* 1, 1, 1; etab. Ik. GAUOK eta GUREN.
 GURASSO (i.) 'aita-amak'. *gurasoac* 3, 3, 1.
 GUREN (io.) 'geuren, gure'. (guk) *gur[en] Jaunar[en]* 1, 1, 1; *gur[en] anim[en]daco* 3, 6.
 GUTI (d.) 'gutxi'. *guti dira* 3, 3, 2; *gutibat* 3, 3, 3.
 GUZI (d.) 'gutzi, oro, dena'. *guci guciac* 1, 5, 1; *gucies* 1, 1, 2.

I

- I. (io.) 'hi'. Andrea *ire* fedea dun andie 2, 3, 2.
 IA (ad.) 'ea'. Galdaiten baguindio ... *ya* cer naizulen] 2, 2, 1.
 IDUGI/IRUGI (a.) 'eduki'. *idugui* 3, 1, 1; *iduguicen* 2, 1, 1; *iduco* (sic -uc-) 3, 6; *irugui* 1, 5, 1; 2, 5, 2.
 IKAN/IKANDU (a.) 'izan / izandu'. *icanic[an]* ain piadosoa 2, 2, 2; *acanduzue* 3, 2, 1.
 Salbuespen gisa ageri dira adaera hauek, beste guztietan *izan* eta *izandu* ematen direla.
 IKUSI (a.) 'begietsi'. *icusizaze* 1, 4, 1. Ik. EKUSI, behin bakarrik ageri dena.
 ILZE (i.) 'iltza'. *ilze* gogorrequi 1, 2, 2.
 IOR (io.) 'igor'. *yor* 1, 5, 1; *iorere* 3, 5; *iyorquere* 1, 4, 2; *yori* 1, 2, 1.
 IRUR (d.) 'hiru'. *irur* aldiz 2, 1, 2; *irur* eun 2, 3, 2; *irugarr[en]* 3, 1, 1.
 ISIGIN/ITSIGI/ITSAGI (a.) 'irazeki'. *isiguinciola* argui bategui (datibo sing.) 3, 5; *itsiguicendiote* arguiegui 3, 6; *itsaguizazu* ortaco arguibat 3, 6.
 ISILDU (a.) 'isilik gorde'. *issilcen* baituste 3, 2, 3. Oharra: beharbada "ixildu" irakurri behar. Ik. "isillic" 3, 3, 1.
 ITSUSITASUN (i.) 'ezaintasun'. becatuen *itsusitasunez* (sic -z) 3, 2, 2.
 ITSUTU (a.) 'itsu bihurtu'. *itsuturic* 1, 6, 2; *isuturic* (-su-) 3, 1, 1.
 1 IZAN/IZANDU (a.). ni *izan* ninzala 1, 4, 2; *izanen* 1, 1, 1; ezdugu ... escusaric *izanen* 3, 6; ezira *izandu* ... zuen becatuac? 1, 2, 2; err[an] *izanducio* 2, 3, 2. Ik. IKAN eta IKANDU.
 2 IZAN (i.) 'izen'. Spiritu Sandu[en] ... *izanelan]* 3, 2, 1.

J

- JABE (i.) 'nagusi, ugazaba'. Jaun ta *Jave* 2, 1, 2.
 JAKIN (a.). *Jaquin* 2, 1, 2; *Jaquiñen* 2, 3, 2; *Jaquiñic* 2, 4, 2; *Jaquinic* 3, 5.
 JAN (a.). Ik. XAN.
 JANGOIKO/JAUNGOIKO (i.) 'Jaungoiko'. *Jan[goi]coac* 3, 6; *J[an]goicoac* 1, 1, 2; Jaun ta *Jaung[oi]coa* 1, 4, 1. Ik. 1. testuko 8. oharra.
 JAUN/XAUN (a.) lat. 'dominus'. *Jaun* poderosoa 1, 1, 1; *Jaunac* 1, 3, 3; *Xauna* 2, 2, 2. Oharra: beharbada oraingo *x* adierazteko idatzi du "Xauna".
 JENDE (i.) 'pertsonea'. *gle[nde]* 1, 3, 2.
 JOSEF (i.) 'Jose'. *Jossep* casto 2, 1, 1; *Jossepbc* (sic -*phc*) 2, 1, 1; 2, 2, 1. Azkeneko datu honen arabera, beharbada *Jose* irakurri behar da, bukaerako -*ph* digrama ez dela ahoskatzen.
 JUAN (a.) '-ganatu'. *Ju[an]* 3, 2, 1; *Juatea* 2, 3, 2.

K

- KARGUDUN (i.) 'arduradun'. errico buruac, edo *cargudunac* 3, 2, 3; Errico *Cargudunac* 3, 3, 1.
 KEDARRE (i.) 'behazun'. gulasco becatuac emancio edatera ozpin, ta *quedarre* 1, 2, 2.
 KENDU (a.) 'edeki'. *quendu* 1, 1, 2. Ik. EDEKI.
 KONBENI IZAN (a.) 'egoki etorri'. cergatic ezpaice *[con]heni* 3, 2, 1.
 KONTENT (adj.) 'pozik'. eztaudela *[con]hentic* animac iduquiceas 1, 1, 1.
 KORONISTE (i.) gazt. 'cronista'. *Coroniste* Sagraduec 2, 2, 2.
 KREADORE (i.) 'kreatzaile'. zaure *Creadorea* 2, 5, 2.
 KREATURA (i.) 'izaki'. *creatura* 2, 1, 2; *creature* 3, 1, 2.
 KRISTIO (i.) 'kristau'. *christio* fiel 1, 3, 3.

L

- LAGUN (i.) 'hurko; kide'. proximo *lagunari* 1, 1, 2; procuradore edo *lagun* 3, 6.
 LAUGARREN/LAUGERN (d.). *laugarrena* 3, 5; *Lauguerna* 3, 6.
 LEN (ad.) 'lehen'. calidade gaistoago[an] *len* cegon baño 2, 3, 2.
 LENBIZIKO (d.) 'lehenbiziko'. *lembizico* 2, 1, 2.
 LENDABISIKO (d.) 'lehendabiziko'. *lendavisicoa* 3, 5.
 LIBURU (i.). *liburulan* 2, 5, 1; 3, 1, 1.
 LOO EGIN (a.) lat. 'dormio'. *loo eguindezaquena* 3, 5.
 LOTSABAGE (adj.) 'ahalkegabe'. atrevitu, eta *lotsabaguea* 2, 2, 1.
 LOTU (a.) 'estekatu'. *lotu* 1, 2, 2.
 LUZATU (a.) 'atzeratu, geroratu'. Ez *luzatu* 3, 6.

M

- MAESTRU (i.) 'maisu'. *Maestru* Soberanoac 1, 3, 1; *Maestro* (-o) 2, 5, 2.
 MAKILLA (i.) 'makila'. *maquillabate[an]* 'gurutze batean' 1, 5, 1.
 MAKUR (adj.) 'oker, gaizto'. vide *macurrori* 1, 7, 2.
 MANATU (a.) 'agindu'. *manatu* 2, 5, 1.
 MANDAMENTU (i.) 'agindu'. *mandam[en]tu* 1, 1, 2.
 MARIA SANTISIMA (i.) 'Ama Birjina'. *Ama Maria S[antissima]* 3, 3, 2.
 MENDI (i.) lat. 'mons'. taboreco *mendiar[en]* 3, 3, 3.
 MEREJI IZAN (a.) 'merezi'. badirudi *merejizutela* arquiteu ... b[e]r[re] anicec ere 3, 4, 1; *meregi* (du) 3, 6.
 MERTXEDE (i.) 'mesede, fabore'. *merchede* 1, 5.
 MI (i.) 'mihi, mingain'. *mi* 1, 1, 2; *mian* 1, 7, 1.
 MIN (i.) 'kalte, gaitz'. *min* aniz 1, 6, 2.
 MINZATU (a.) 'hitz egin'. *minzatuze* 3, 2, 3.
 MODU (i.) 'era, gisa'. *modu* ont[an] 1, 3, 3; nola, edo cer *modus* 3, 1, 2.
 MOISES (i.). *Moyes* 3, 3, 3.
 MUGA (i.) 'xede, zedarrri'. alorreco *muga* 3, 2, 1.

N

- NAI IZAN (a.) 'gura izan'. eztuela apartatu *nai* 1, 1, 2; norc *naicodu* egon ...? 3, 5.
 NAURRITU (a.) 'neurtu'. *naurritu* 1, 4, 1.
 NAUSI (i.) 'nagusi, ugazaba'. *nausitaco* 3, 2, 1.
 NEGAR (i.) 'lantu, deitore'. *negar* 2, 2, 2; *negar* ... eguin 1, 1, 1.
 NI/NERE/NEURE/ENE (io.) *ni* 1, 2, 1; *nic* 3, 1, 2; *nere* fielas 1, 1, 1; *nere* catholicoa 3, 4, 3; (nic) *nevre* anaiac billacendituz 2, 1, 1. Ik. ENE, salbuespen gisa erabilia.
 NIREBE (i.) 'mirabe, sein'. nireben *gañen* 3, 3, 1.
 NOIZ (ad). *noiz*, ta nola, non ta norequi 3, 6.
 NOLA ... BAIT (j.) 'zeren'. *nola* dilatatu *baizequio*..., ta ala 2, 3, 2; *nola baita* ... izulizue 2, 5, 1.
 NONTA (j.) 'ba-'. *nonta* naidugun valitu 1, 4, 2.

O

- OBE (adj.) 'hobe'. eze *ove* ... lembizico aldif[an] egostea paseazera ...? 2, 1, 2; Ece *ove* ... salcea ...? 2, 3, 3.
 OBEKI (ad) 'hobeto'. *obequiago* 2, 3, 2.

- OBI (i.) 'hilobi'. *ovitico* 3, 4, 2; *obiar[en]* 3, 4, 2.
 OBREN (adj.) 'hoberen'. erremedioric *obrena* 2, 2, 1.
 OIAN (I.) 'mendi'. Calbarioco *oyanera* 1, 2, 1; *Oyanar[en]* gañel[an] (: Tabor) 3, 4, 2.
 OIEK/OIEN (io.) 'Horiek/horien'. *oyen* gucion [con]tra 2, 2, 1; *oyetatic* 2, 6. Ik. *oyen* dis-
 crecioac 'zuen ...' 2, 4, 1; 2, 5, 1.
 OIN (i.) 'hanka'. *oin* 2, 3, 3; *oiñ* 1, 2, 2; *oiñ[an]* 3, 1, 2.
 OINBERZE (d.) 'hoinbeste'. *oimblefze* 3, 2, 3. Ik. *om[be]fze* 3, 4, 3.
 ONEK (io.) 'honek'. *onec* 1, 1, 1; *onengatic* 1, 4, 2; *ontaco* 1, 5, 1; *oni* (dat.) 2, 4, 1; *onegui*
 (dat.) 2, 5 1.
 HONESI (a.) 'maitatu'. dignoa amaceco, ta *honesiceco* 3, 2, 1.
 ONLA (ad.) 'honela'. *onla*, edo manera ont[an] 3, 4, 2.
 OPATU (a.) 'aurkitu'. *opatusue* guizonbatec 2, 1, 1.
 ORA/ORAI/OREI (ad.) 'orai, orain'. eta *ora* 2, 6; *orai* eta 1, 7, 2; *orei* 3, 2, 2.
 OREITU (a.) 'oroitu, gogoratu'. *orei* ceite zaure becatues 3, 6.
 ORI (io.) 'hori'. *Ori* ez 2, 4, 1; vide *macurrori* 1, 7, 2.
 ORLA (ad.) 'horrela'. *orla* 1, 2, 1; etab.
 ORREK/ORREN (io.) 'horrek/horren'. eta *orrec* 'zuk' 1, 5, 1; *ortaco* 3, 6; *orr[en]daco* 3,
 5; *orr[en]*aldetic 'zure ...' 1, 5, 1; *oren* (-r-) carguetara 'zure...' 1, 5.
 ORRENGATIK (ad.) 'horregatik'. *orrengatic* 1, 1, 2; etab.
 OTOIZ EGIN (a.) 'erregutu'. *otoiz eguitera* 2, 2, 2.

P

- PODORE (i.) 'indar, ahalmen'. *podore* 2, 2, 1; etab.
 PROBETXU (i.) 'etekin, frutu'. *provechuareq[ui]* 1, 3, 1.
 PROPIO/PROPRIO (adj.). becatu *propioena* 3, 2, 1; becatues *proprioas* 1, 2, 1.

R

- REKOBRU (i.) 'indarberritze'. *recobrua* 2, 2, 2.
 RESPONDATU (a.) 'erantzun'. *resp[on]datuco* 2, 2, 1. Ik. ERRESPONDATU.

S

- SABEL (i.) 'errai'. Jesus habitatuzu[en] *sabela* 3, 3, 2.
 SAGRADU/SAGRATU (adj.). Coroniste *Sagraduec* 2, 2, 2; Coroniste *Sagratuec* 3, 3, 3.
 SANDU (adj.) 'santu, saindu'. *s[an]du* 1, 1, 2; vildurtasun *sandua* 3, 6.
 SERBIZATU (a.) 'zerbitu'. *servizazagula* 1, 6, 1.
 SIÑESTATU (a.) 'sinetsi'. ez nauze *siñestacen* 1, 3, 1.
 SOKORRU (i.) 'laguntza'. *socorrus* 2, 4, 2.
 SOLLIK (ad.) 'bakarrik'. *sollic* 1, 3, 2; etab.
 1 SORTU (a.) 'jaino'. *sortuze* 2, 4, 1.
 2 SORTU (a.) 'gortu'. *sorturic* 3, 2, 1.
 SUR (adj.) 'mehe, apal'. chacurr[en] aullido, edo arguido *surr[en]bazuac* 2, 1, 1. Oharra:
 agian *xur* irakurri behar da.

T - TX

- TRINTATE (i.) 'Trinitate, Hirutasun'. *Trintate* Jaun poderoso 1, 1, 1.
 TXAKUR (i.) 'zakur'. *chacurr[en]* aullido 2, 1, 1; *chacurregui* 2, 2, 2.

TXAR (adj.) 'gaizto, donge'. comunicacio *charretic* 1, 1, 2; occasio *charretatic* 3, 1, 2.
 TXAUTU (a.) 'xahutu, erraztatu'. *chautu* zuela echea 3, 5.
 TXIKI (adj.) 'txipi, txiker'. penit[en]cia *chiquibat* 3, 6.
 TXOIL (ad.) 'txit, oso'. *choil* ongui 1, 5, 1.

U

HUME (i.) 'seme-alaba'. bere *humeogui* 1, 1, 1; *humeac* 1, 3, 1.
 URA (io.) 'hura'. egun andia *vra* 1, 5, 1; etab.
 URRIKIMENTU (i.) 'damu'. *urriquirim[en]tu* 3, 1, 2.
 URRIKIRITU (a.) 'damutu'. *urriquiricen* 3, 2, 2. Ik. 3. testuko 10. oharra.
 URRIN (i.) 'usain'. *urrin* 2, 3, 3.
 USTE IZAN (a.) 'pentsatu'. *vstedu* 2, 3, 2.
 UTS EGIN (a.) 'galdu'. vide *uts eguinic* 2, 1, 1.
 UTZI (a.) 'laga'. *utizazu* (sic *u-* eta *-tc-*) 1, 7, 2; *vtzizen* 3, 5; *vzzizen* 1, 6, 2; *vizi* (sic *vi-*) 1, 4, 2; *vsten* 1, 6, 1.

X- Z

XAN (a.) lat. 'edo'. *ssan* 2, 5, 1; *ssatean* 1, 1, 2; *Jandezazuena* 3, 5. Ik JAUN/XAUN eta SUR.

1 ZEIN (io.) '(erlatiboa)'. *cein* sortuze 2, 4, 1; *ceñec* ... procuracendute 2, 4, 1; *ceinegui* emat[en]dio 1, 1, 1; *ceñegui* ofrecicencio 2, 4, 1; *ceñetaco* zinduen (sic-*n*) dr[ec]ho 1, 7, 2; *zaim* baita 2, 4, 1.

2 ZEIN ... BAIT '(erlatiboa)'. *ceñec* baizaude 2, 1, 1; *cein* baita 3, 3, 1; *ceñec* ocasionatu *baizue* 1, 3, 1.

ZERENGATIK (j.) 'zergatik, zeren'. *cerengatic* ... sorcenda 3, 4, 3; *cerengatic* ayec predicenzuten 1, 3, 2.

ZERGATIK (j.) 'zerengatik'. *cergatic* ... ezta 1, 6, 2; *cergatic* ... creatuzitue 2, 1, 2; *cergatic* eguia predicacenciot[en] 1, 6, 2.

ZEURE/ZAURE (io.). (zuri) *zeure* viozean 1, 7, 2; adiceco zu *zeure* necesidaden (sic *-en*) 1, 7, 2; (zuek) *zauze* animes 1, 7, 2; *zure* (sic) ... *zauze* 2, 5, 2.

ZEUREN/ZAURE (io.). (zuek) *ceur[en]* 3, 3, 1; (zuek) *zauze* (sic *-e*) becatues 1, 2, 1.

ZOKO (i.) 'bazter'. eheco *zocoac* 3, 5.

ZU /ZURE (io.). *zu* 1, 7, 2; *zuc* 3, 6; *zutas* 2, 5, 2; *zure* pechoan 1, 7, 2.

ZUEK/ZUEN/ZEK (io.). *zuec* 1, 3, 1; *zuen* ertel[an] 1, 3, 3; *zen* ertel[an] 1, 4, 2.

ADIZKITEGIA

B

BAGINDIO 'bagenio'. Galdaiten *baguindio* 2, 2, 1.

BALEZAZU 'balizu'. em[an] *balezazu* ... ezindu[que] billetuco 3, 5.

BALIRE 'balira'. *balire* 3, 2, 3.

BAZINDITU 'bazenitu'. guardatu *bazinditu* 1, 7, 2.

BEZA 'beza'. icusibeza 2, 4, 1; alcanzatubeza 3, 6.

BEZATE 'bezate'. Aditu *bezate* 1, 4, 2.

D

- DA 'da'. *da* 1, 1, 1,; *baita* 1, 1, 1; *denac* 1, 3, 1.
 DABILA 'dabil'. *davila* 2, 1, 2; *davillena* 2, 1, 1.
 DADIEN 'dadin'. *imovocadadien* (*invoca-*) 1, 1, 1; *eztadien* ... *retiratu* 1, 3, 2; [con]vertitu *dadien* 1, 1, 2.
 DAGO 'dago'. *dago* 1, 5, 2; *dagola* 1, 1, 2.
 DAGOKE 'dagoke'. *aldag[ol]quenelan*] 3, 5.
 DAIKE 'daiteke'. *daiquenic* 1, 5, 2.
 DAITEKE 'daiteke'. *comparatu daiteque* 1, 6, 2; *vcadaiteque* 2, 4, 2.
 DAIZEN 'daitezen'. *aparecitu daic[en]*] 3, 4, 2.
 DAKAZKIKE 'dakartzake, ekar ditzake'. *dacazquique* 1, 4, 1.
 DAKAZKIT 'dakartzat'. *dacazquitenac* 2, 1, 1.
 DAKI 'daki'. *daqui* 2, 2, 1.
 DAKIGU 'dakigu'. (*guk*) *estaquigula* 1, 5, 1.
 DAKIOKE 'dakioke'. *daitubaitaquiog[ue]*] 2, 4, 1.
 DAKIZUN 'dakizun'. *eztaquizula g[ue]rtatu* 2, 5, 2.
 DATEKI 'daiteke'. *baitatequi* (*ala baitataqui?*) 1, 7, 1. Ik. 1. *testuko* 48. oharra.
 DATOZ 'datoz'. *datoz* 3, 4, 1.
 DAUDE 'daude'. *daude* 1, 6, 2.
 DAUKA 'dauka'. *dauca* 3, 2, 1; *dauquela* 1, 6, 2.
 DAUKAN 'habeat'. *daucala* 1, 5, 1; *eztauc[an]*] 3, 3, 3.
 DAUKEGU 'daukagu'. *ezparimbadauquegu* 3, 1, 2.
 DAUKEN 'habeat'. *dauquen* 3, 1, 2. Ik. DAUKAN.
 DAUKEZE 'daukazue'. *dauquezen* 3, 3, 1.
 DAUKEZU 'daukazu'. *dauquezu* 1, 7, 2.
 DEITEKE 'daiteke'. *deitequenic* 1, 4, 1.
 DEZADAN 'dezadan'. *err[an]dezadan* 2, 1, 2.
 DEZAGUN 'dezagun'. *dezagun* 2, 1, 2.
 DEZAKE 'dezake'. *dezaquela* 1, 4, 2.
 1 DEZAKET 'dezaket'. *esperadezaquet* 3, 3, 1.
 2 DEZAKET 'diezadake'. *cargu eguindezaquedenic* 1, 4, 1.
 DEZAKETE 'dezakete'. *badezaquetere* 2, 2, 2.
 DEZAKEZE 'dezakezue'. *esperatudezaqueze* 3, 3, 1.
 DEZAN 'dezan'. *dezan* 1, 1, 2.
 DEZATEN 'dezaten'. *dezaten* 1, 1, 1.
 DEZAKIEN 'ditzan'. *dezazquien* 3, 1, 2.
 DEZAZKIK 'itzak'. *escatudezazquic* 3, 4, 2.
 DEZOGUN 'diezaiogun'. *escatudezogun* 3, 3, 2.
 DEZOKE 'diezazkiok'. *err[an]dezoquen gauza gucien contra* 3, 4, 2.
 DEZON 'diezaion'. *dezon* 3, 2, 2.
 DIDAZU 'didazu'. *didazu* 2, 5, 2.
 DIGU 'digu'. *digu* 1, 2, 1; *digula* 1, 6, 1.
 DIGUTE 'digute'. *digut[en]*] 3, 7.
 1 DIO 'dio'. *erresp[ol]ndacendio* 3, 3, 2; *diona* 3, 3, 1.
 2 DIO 'dio'. *dio 'esaten du'* 1, 1, 1; *dion* 1, 1, 1.
 DIOGU 'diogu'. *escatu beardiogu* 2, 6.
 1 DIOT 'diot'. *esperatu diot* 1, 5, 1.
 2 DIOT 'diot'. *diot 'esaten dut'* 1, 5, 1.
 1 DIOTE 'diote'. *diote* 1, 6, 2.
 2 DIOTE 'die'. *diote* 3, 2, 3.
 3 DIOTE 'diote'. *diote 'esaten dute'* 2, 3, 3.
 DIOTET 'diet'. *naidiotet eracusi* 2, 2, 1.
 DIOZU 'diozu'. *erresp[ol]ndac[en]diozu* 2, 2, 2.

1 DIRA/DIRE 'dira'. *dira* 1, 1, 1; *dire* 2, 2, 1; *dirala* 3, 1, 1.
 2 DIRA 'dir'. norc erranendira 1, 4, 2.
 DIRADE 'dira'. *dirade* 2, 2, 2.
 DIRUDI 'dirudi'. *dirudi* 2, 2, 2.
 DITU 'ditu'. *ditu* 2, 3, 3; *dituen* 1, 1, 2.
 DITUGU 'ditugu'. *ditugula* 1, 2, 1.
 DITUSTE 'dituzte'. *dituste* 3, 5. Ik. DITUZTE eta TUSTE.
 DITUT 'ditut'. *ditut* 2, 1, 1; *dituden* 3, 2, 2.
 DITUZE 'dituzue'. *eztituze* 1, 3, 1.
 DITUZTE 'dituzte'. *eztituztenac* 1, 2, 1.
 DITUZU 'dituzu'. *dituzu* 2, 6; *dituzula* 3, 6. Ik. TUZU.
 DIZAKE 'ditzake'. esperatu *dizaque* 1, 6, 2.
 DIZET 'dizuet'. *baizet* 'badizuet' 1, 3, 1.
 DIZKIGU 'dizkigu'. *dizquigu* 2, 5, 1.
 DIZKIOGU 'dizkiogu'. *dizquiogun* 2, 6.
 DIZKIOTE 'dizkie'. *dizkiote* 1, 6, 2.
 DIZKIZU 'dizkizu'. *dizquiz[un]* 3, 6.
 DIZU 'dizu'. *dizu* 1, 7, 2.
 DIZUT 'dizut'. *dizut* 1, 7, 2.
 DIZUTE 'dizue'. *dizutena* 3, 6.
 DOAIE 'doa'. nora *doaien* 2, 1, 1; *doaiela* 2, 1, 1.
 DOZUN 'diezaiozun'. *eztozula* 2, 6.
 DRAMAGU 'daramagu'. *dramagu* 1, 7, 1. Ik. 1. testuko 49. oharra.
 DU 'du'. *du* 1, 1, 1; *duela* 1, 1, 2; *eztula (-ul-)* 1, 1, 2 (behin hola).
 1 DUGU 'dugu'. *dugu* 1, 3, 2; *duguna* 1, 1, 1.
 2 DUGU 'ditugu'. *aitudugunac* 1, 5, 1.
 DUK 'duk'. Nai baldimbaduc 3, 4, 2.
 DUKE 'dezake'. *alduq[ue]llariq[ue]hn* 1, 4, 1.
 DUN 'dun'. *dun* 2, 3, 2.
 DUT 'dut'. *dut* 1, 4, 2; *dutela* 1, 3, 1; *dudela* 1, 3, 3.
 DUTE 'dute'. *dute* 1, 4, 1; *duten* 1, 6, 2.
 DUZE 'duzue'. *duze* 1, 5, 2.
 DUZU 'duzu'. *duzu* 1, 7, 2.

G

GAITU 'gaitu'. *gaitu* 3, 1, 2; *gaituela* 2, 5, 1.
 GAIZAN 'gaitzaten' (sic). muguitu *gaizan* 1, 2, 1.
 GAIZEN 'gaitezen'. *viciigaicen* 2, 4, 1.
 GARA 'gara'. *gar[an]* 2, 4, 2; *garala* 2, 4, 1; *gar[en]* 2, 4, 1.
 GARADE 'gara'. *garaden* 1, 3, 2.
 GAUDE 'gaude'. *gaude* 2, 2, 2.
 GEIZEN 'gaitezen'. orei *gueic[en]* 3, 6.
 GINDUE 'genuen'. *ginduen* 3, 3, 3; *ezquindue* 2, 3, 2.

L - N - T

LIGUKE 'liguke'. *liguq[ue]* 2, 2, 1.
 NAIZ 'naiz'. *naiz* 3, 4, 3.
 NARABILLATE 'narabilte'. *naravillate* 2, 1, 1.
 NAU 'nau'. *nau* 1, 3, 3; *nauena* 1, 3, 3.
 NAUZE 'nauzue'. *nauze* 1, 3, 1.

NAZAKE 'nazake'. *nazaquena* 1, 3, 1.
 NAZAQUENA 1, 3, 1.
 NINDUE 'ninduen'. *ninduena* 2, 4, 2.
 NINZA 'nintzen'. *ninza* 1, 4, 2; *ninzala* 1, 4, 2.
 NIO 'nion'. *Emanio* 1, 4, 2.
 NUE 'nuen'. *nue* 1, 4, 2; *eznufen* 3, 3, 1.
 TIZU 'dituzu'. *eztizula* 2, 5, 2. Ik. 2. testuko 35. oharra.
 TUSTE 'dituzte'. *baituste* 3, 2, 3.
 TUZU 'dituzu'. *tuzu* 3, 6.

Z.

ZADAZU 'iezadazu'. *erranzadazu* 3, 5.
 ZAGUN 'dezagun'. *Discurrizagun* 1, 3, 2; *icaszagun* 1, 7, 1.
 ZAIIO 'zaio'. *zaion* 2, 3, 2.
 ZAIOTE 'zaie'. *zaiote* 3, 5.
 ZAITE 'zaitez'. *convertitu zaite* 1, 7, 2; *orei ceite* 3, 6.
 ZAITU 'zaitu'. *zaitu* 1, 7, 2.
 ZAIZKIOTE 'zaizkie'. *zaizquiote* 3, 2, 1.
 ZAKE 'dezake'. *eritu zaque* 1, 7, 1; *gorazaquenic* 1, 5, 1; *reprendituzaquela* 1, 4, 2.
 ZARA 'zara'. *zara* 2, 5, 2.
 ZARADE 'zara'. *zarade* 1, 7, 2.
 ZATO 'zatoz'. *Zato* 2, 5, 2.
 ZAUDA 'zeuden'. *zanda* 3, 3, 3.
 1 ZAUDE 'zaude'. *gosseac zauden* 'utrüm...' 2, 5, 2.
 2 ZAUDE 'zeuden'. *zaude* 1, 6, 2; *zaudela* 1, 3, 2. Ik. ZAUDA eta ZEUDE.
 ZAUKA 'zeukan'. *zauqlueh* fedea 2, 3, 2. Ik. ZEUKA.
 ZAZE 'ezazue'. *zaze* 1, 2, 1.
 ZAZKIGUN 'ditzagun'. [con]taturazazquigun 1, 5, 1.
 ZAZU 'ezazu'. *utczazazu* 1, 7, 2; *beguirazazu* 2, 5, 2.
 ZAZUN 'dezazun'. *eguinazazula* 1, 7, 2.
 ZE 'zen'. *ze* 1, 2, 2; *cergatic isillic egonduz[an]* (sic -a-) 3, 3, 1.
 ZEBILLE 'zebilen'. *zevillera* 2, 1, 1.
 ZEDIEN 'zedin'. *cargacediela* 3, 6.
 ZEGIKE 'egin lezake'. *ezim ceguiquela*, *ta ez zauquela podoreric* 3, 4, 1.
 ZEGO 'zegen'. *cego* 1, 6, 2; *cegon* 2, 3, 2.
 ZEITE 'zaitez'. Ik. ZAITE.
 ZEKIE 'zekien'. *Ezequie* 1, 5, 2.
 ZEKIO 'zitzaion'. *zequio* 2, 3, 2.
 ZERAMA 'zeraman'. *ceramala* 2, 1, 1.
 ZEUDE 'zeuden'. *ceudela* 1, 2, 1; 1, 3, 2. Ik. ZAUDA eta ZAUDE.
 ZEUKA 'zeukan'. *ceuca* 3, 1, 1; *zeuc[an]* fedea andia 2, 3, 2; *ceuquela* 3, 1, 1. Ik.
 ZAUKA.
 ZEUKAN 'izan zezan'. *zeuc[an]* 2, 2, 2.
 ZEUKETE 'zeukaten'. *zeuquete* 1, 6, 2.
 ZEZAN 'zezan'. *cezala* 3, 3, 3.
 ZEZATEN 'zezaten'. *escatuzezatela* 1, 4, 2.
 ZEZON 'ziezaion'. *sanazezon* 2, 2, 2.
 ZIDA 'zidan'. *emancida* 2, 4, 2.
 ZIDOAIIE 'zihoan'. *cidoayene[an]* 1, 2, 1.
 ZIGU 'zigun'. *cigu* 1, 4, 2.
 ZINDUE 'zenuen'. *cindue* 3, 6.
 ZINDUKE 'zenuke'. *ezinduqlue* 3, 5.

ZINDUTE 'zenuten'. *artuzindute* 3, 3, 1.
 ZIO 'zion'. *cio* 3, 4, 2.
 1 ZIOTE 'zioten'. *ziote* 3, 4, 1.
 2 ZIOTE 'zien'. *ciote* 1, 2, 1.
 ZIRA 'ziren'. *ezira* 1, 2, 2; *zir[an]* 3, 3, 3; *zirala* 3, 3, 3.
 ZITUE 'zituen'. *citue* 1, 6, 2.
 ZITUSTE 'zituzte'. *zituste* 1, 6, 2.
 ZIZKIEN 'zitzan'. *pacecitu zizquien* 3, 4, 3.
 ZIZKIO 'zizkion'. *cizquio* 1, 2, 2.
 ZIZKIOTE 'zitzaizkien'. *q[ue]nduzizquieten* 3, 2, 1.
 ZOGUN 'diezaiogun'. *escatuzogun* 1, 3, 2.
 ZOZU 'iezaiozu'. *escazozu* 1, 7, 2.
 ZUE 'zuen'. *zue* 1, 2, 2; *culen* (sic c-) 2, 5, 3.
 ZUTE 'zuten'. *zute* 1, 1, 1.

LABURPENEA

Hiru euskal testu ematen ditugu ezagutzera. Aldizkari honetan argitaratu ditugun beste zenbaitekin bilduma bat osatzen dute, Goi-Nafarroako Goñerrin kokaturik dagoen Munarriz herrian izan ziren denak aurkituak orain dela hirurogeita hamabi bat urte eta bilduma horretan 7. saila osatzen dute. XVIII. mendeko lehen erdikoak izan daitezke. Laburki azaltzen ditugu eskuidatziak eta ukitzen dugu zenbait puntu, noiz, non eta nork izan ziren eginak ikasteko, eta nolako ta nongo euskara darabilten. Goi-Nafarroako euskara darabiltela baieztatzen dugu.

RESUMEN

Se dan a conocer tres nuevos textos hallados en el valle alto-navarro de Goñi. Forman parte de la colección de documentos en vascuence encontrados en el pueblo de Munarriz hace unos setenta y dos años, y creemos que fueron redactados en la primera mitad del siglo XVIII.

Describimos los manuscritos y tratamos algunos puntos referentes a la fecha, el lugar y el autor de los mismos, y exponemos algunos aspectos lingüísticos, concluyendo que se trata del vascuence de Alta-Navarra.

RÉSUMÉ

Nous portons à votre connaissance trois nouveaux textes trouvés dans la vallée de la Haute Navarre de Goñi. Ils font partie de la collection de documents en basque rencontrés dans le village de Munarriz il y a soixante-douze ans, environ. Nous pensons qu'ils furent rédigés au cours de la première moitié du XVIIIème siècle.

Nous décrivons les manuscrits et nous traitons quelques points faisant référence à leur date, lieu et auteur. Enfin, nous exposons quelques aspects linguistiques pour conclure qu'il s'agit du Basque de la Haute Navarre.

SUMMARY

We publish three new documents in the Basque language. They belong to a collection composed of many texts written in the 18th and 19th centuries. The collection was

found about 72 years ago in Munarritz, a village situated in the High-Navarrese valley called Goñerri/Valdegoñi.

In a brief introduction we describe the manuscripts and attempt to know the date they were written at and their author. We offer some language facts and we conclude that they are composed in a Basque variety spoken in High-Navarre.